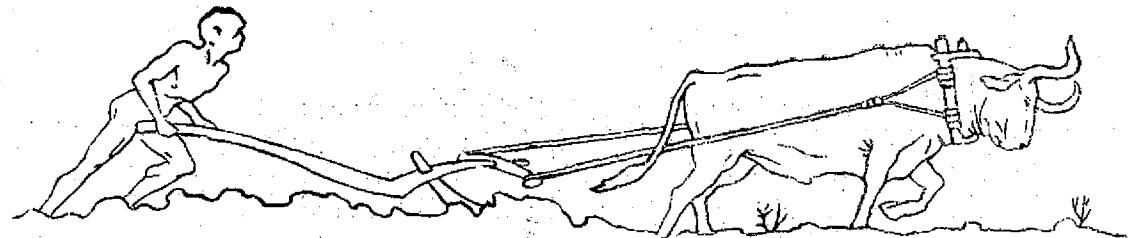

Η ΝΙΚΗ ΠΑΙΞΕΙ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΣΚΙΤΕΩ Ν. ΓΥΖΗ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔΑ

ΕΤΟΣ ΙΒ' 15-30 ΣΕ-
ΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1912

Η ΛΙΓΕΡΗ

— ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ —

Μιὰ λιγερή τραγούδας στῆς τρίχας τὸ γεφύρι
Καὶ τὸ γεφύρι τράνταζε καὶ τὸ ποτάμι ἔσταθη,
Καὶ τὰ πουλάκια στὰ κλαδιά στέκουν, δὲν κελαῦδοῦνε,
Καὶ τὰ καράβια στὸ γιαλὸ στέκουν, δὲν ἀρμενοῦνε.
Κι' ὁ ἥλιος στὸ βασίλεμα στάθη καὶ ἀφουγκράσθη,
Κι' ἡ μάνα του τὸν πάντεχε, στὴν ὕδρα του νὰ πάῃ.

— « Ήλιε μου καὶ πῶς ἀργησες, νάρχης νὰ βασιλέψῃς;
Κάνε μὲ τᾶστρα μάλωνες, κάνε μὲ τὸ φεγγάρι;
Κάνε μὲ τὸν Αὐγερινὸ ποὺ εἶνε παλληράρι; »
— « Μήτε μὲ τᾶστρα μάλωνα, μήτε μὲ τὸ φεγγάρι,
Μήτε μὲ τὸν Αὐγερινὸ ποὺ εἶνε παλληράρι.
Μιὰ λιγερή τραγούδας στῆς τρίχας τὸ γεφύρι! »

— « Άλλαξε κόρη μ' τὸ χαβᾶ, ἄλλαξε τὸ τραγοῦδι,
Γιὰ νὰ κινήσῃ ὁ ποταμός, νὰ βγάλ' ἡ Γῆ ἀέρα,
Νὰ κελαδήσουν τὰ πουλιά, νὰ ξημερώσ' ἡ μέρα.
— Καὶ πῶς νάλλάξω τὸ χαβᾶ, νάλλάξω τὸ τραγοῦδι;
— Η ἀγάπη μου ἀρρώστησε τώρα δώδεκα χρόνους.

— Ξαρρωστικά μοῦ γύρεψε, στὸν κόσμο ποὺ δὲν εἶνε.
Γύρεψε τοῦ λαγοῦ τυρὶ καὶ τῆς λαφίνας γάλα.
— Ως ποὺ νὰ πήξω τὸ τυρὶ νὰ ἀρμέξω τὸ λαφίνι,
— Αρρώστησε, ξαρρώστησε κι' ἄλλη γυναικα παίρνει,
— Όλον τὸν κόσμο κάλεσε, κι' δλη τὴν οἰκουμένη,
— Εμένα τὴν ἀγάπη του γιατί δὲ μὲ καλαίνει;
— Παραθυράκι βιορεινό, δεῖξε μου τὴν κυρά Σου,
— Ασῆμι κι' ὅλο μάλαμμα νὰ φτειάσω τὰ καρφιά Σου.

— Θέλεις κουμπάρα νὰ γενῆς, τὰ στέφανα νὰ πιάσῃς;
— Θέλεις περέτρια νὰ γενῆς νὰ μᾶς ὑπερετήσῃς;

Μπῆκε καὶ στολιζόταν τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχταις,
Βάζει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στῆμος
Καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερὸν βάζει καμπανοφρύδι,
Καὶ τὴν ὄχια τὴν πλουμιστὴν βάζει πίσω κοτσίδι,
Τὴν ἄμμο τὴν ἀμέτοητη, τὴν βάζει δαχτυλίδι.
Δώδεκα σκλάβαις βάζει μπόδις καὶ δώδεκ' ἀπὸ πίσω.

Στὸ δρόμο ποὺ πηγαίνανε, στὴ σκάλα ποὺ ἀνέβη,
Ο κόσμος ποὺ τὴν εἶδανε, χάσαν τὰ λογικά τους.
Καὶ οἱ παπάδες καὶ αὐτοὶ χάσαν τὰ χαρτιά τους
Καὶ τὰ γραμματικόπουλα χάσαν τὰ γραμματά τους,
Καὶ ὁ γαμπρὸς στὸ στέφανο ἔπεσε καὶ ἐλιγώθη.
— Παπᾶ, ἀν εἰσαι χριστιανός, ἀν εἰσαι βαφτισμένος,
Παράγυρε τὰ στέφανα καὶ βάλτα στὴν κουμπάρα.
— Σύρε, μάνα, νὰ φύγωμε, σύρε μάνα νὰ πάμε,
Κι ἀπόψε τὸ εἶδας δνειδο, πικὸ φαρμακωμένο,
Χρυσὸ διτὸ μοῦ δώσανε καὶ πίσω μοῦ τὸν πῆραν.

«Εύβοϊῶν» ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ ΚΑΙ Η ΓΑΤΑ

Ενα βιλίο γραμμένο ἀπὸ πενήντα πέντε μικρού-
τσικιούς συγγραφεῖς ἐνὸς ἔως δικτὼ χρόνων:
δηλαδὴ τὸ ἴδιο πρόδημο, διηγημένον ἀπὸ 55 παι-
δάκια, ὅπως τὸ φαντάσθηκε καθένα χωριστά.
Θέμα: ἔνα παιδάκι καὶ μιὰ γάτα. Τὸ παιδάκι
κάτι κάνει τῆς γάτας καὶ ἡ γάτα κάτι κάνει στὸ
παιδάκι. "Ἐπειτα ἐπεμβαίνει ἡ μητέρα καὶ ἡ
ἰστορία τελειώνει.

Μὲ τὸ βιβλίο αὐτό, δὲν πρόκειται μόνον νὰ διασκεδάσῃ κανεὶς διαβάζοντας τὶς 55 ιστορίες. Τὸ ζήτημα εἶναι σοβαρώτερο. Εἰναι παιδαγωγικό. Σκέφθηκαν οἱ παιδαγωγοὶ δτι πολλοὶ ἄνθρωποι ἡμποροῦν νὰ ἔκθεσουν τὶς ίδεες των καθαρά, νὰ εῦρουν εύκολα τὰ ἐπιχειρήματα ποὺ χρειάζονται, ἀλλ᾽ δτι εὑρίσκονται στενοχωρεμένοι δταν γίνη ἀνάγκη νὰ πάθουν τὴν πένα. Είπαν λοιπὸν δτι αἵτια εἶναι ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας, κ' ἐπροσπάθησαν καὶ προσπαθοῦν δλοένα νὰ καλυτερεύσουν τὸ σχολεῖον. Σὲ κανένα κλάδον τῆς διδασκαλίας δὲν ἔγεινόν τόσαι μεταβολαὶ καὶ τόση πρόδοδος.

Πρὸς εἶκοσι ἑτῶν τὰ παιδιά δὲν ἔγραφαν ἐκθέσεις πρὸς γείνουν ἐνδεκα χρόνων τοὺς διάβαζαν τότε δυὸς φρεσὶ τὴν Ἰδια ἴστορία, καὶ τὸ παιδί ἐπρεπε νὰ κατορθώσῃ γὰ τὴν γραψῆ καλλιγραφικά, χωρὶς λάθη διόρθωγαφίας καὶ στί-

ξεως. Γιὰ τὸ πῶς θὰ ἔγονταν, οὔτε λόγος. Σήμερα τίποτε παρόμοιο. Δέν εἶναι λογικὸν νὰ ζητοῦμε τόσα πράγματα απὸ μικρὰ παιδιά. "Ολη ἡ προσοχὴ συγκεντρώνεται εἰς τὸ πῶς θὰ συντάξῃ τὸ παιδί καλύτερα ἐκεῖνο ποὺ θὰ διηγηθῇ." Ας πάρωμε λοιπὸν τὸ βιβλίο αὐτὸν «Τὸ παιδάκι καὶ ἡ γάτα» γιὰ νὰ καταλάβωμε τί συμβαίνει.

Πῶς ἔγραψη τὸ βιβλίον

Ο δάσκαλος ἀρχίζει νὰ γράφῃ στὸν πίνακα τὴν λέξη «παιδάκι». Τὰ παιδιά, διαβάζοντας τὴν λέξη αὐτήν, ἔβλεπαν φυσικά μὲ τὴ φαντασία τους ἔνα παιδάκι μὲ κάποια δρισμένη φυσιογνωμία, μὲ κάποια ὡρισμένη ἥλικα, καὶ σὲ κάποια ὡρισμένη περίστασι. Ο δάσκαλος τότε τοὺς εἶπε νὰ κυτάξουν προσεκτικά μέσα τους τὸ παιδάκι. «Δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ κυτάξετε μὲ μάτια ἀνοιχτά, γιατὶ βλέπετε καὶ ἐμένα καὶ τόσα ἄλλα πράματα γύρω σας. Κλείστε τὰ μάτια καὶ κυτάξετε τὸ παιδάκι». Τὰ παιδιὰ ἔκλεισαν τὰ μάτια γιὰ λίγη ὥρα καὶ κύταξαν μέσα τους. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν κατορθόντει να κανεῖς νὰ ίδῃ δόλοκληρη σκηνή, νὰ κάνῃ μιὰ πραγματικὴ σύνθεσι.

"Ἐπειτα δὲ δάσκαλος τοὺς εἶτε πῶς ἥθελε νὰ
ξέσω τὸ πῶς κάθε μαθητὴς φαντάσθηε τὸ παι-

δάμι. Καὶ τοὺς παράγγειλε νὰ φέξουν ἀκόμη μιὰ ματιὰ στὴν εἰκόνα ποὺ είχαν φαντασθῆ.

"Ἐγραψε κατόπιν ὁ δάσκαλος στὸν πίνακα τὴν λέξιν «γάτα». Ξανάλεισαν τὰ παιδιά τὰ μάτια καὶ προσπάθησαν νὰ ίδουν τὴν φαντασική γάτα. Ξόριν ποικιλίας ὁ δάσκαλος διηγήθη πῶς ἐφραντάζετο ἐκεῖνος τὴν γάτα: μιὰ μυκρούτικη μαύρη γάτα, μὲ μιὰ βούλα ἀσπρῷ στὸν ὄμο, κουλουριασμένη πάγω σ᾽ ἔνα σάκιο, μέσα σ᾽ ἔνα καροτσάκι στὴ μέση τοῦ κῆπου, κοντά σὲ μιὰ μηλιά. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς μαθητὰς βέβαια δὲν εἶχε φαντασθῆ μιὰ τέτοια γάτα, γιατὶ καθένας εἶχε ίδῃ μιὰν ἄλλη γάτα· μὰ δῆλοι κατάλαβαν τὸ πῶς μποροῦσαν νὰ περιγράψουν μὲ λόγια τὴν γάτα ποὺ εἶχαν ίδῃ.

Πάλι ἔσανάλεισαν τὰ πυιδιά τὰ μάτια καὶ
ὅ δάσκαλος εἶπε: «Τώρα, τὸ παιδάκι κάτι κάνει
τῆς γάτας. Κυτάξτε. Τί κάνει λοιπόν; Κυτάξετε
ἀκόμα. Κάτι κάνει ἡ γάτα στὸ παιδάκι».

Ἐγεινε μικρὴ διακοπὴ καὶ τὰ παιδιά γέλασαν γιὰ δι, τι καθένα εἶχε ἵδη μὲ τὴ φωντασία του. Τότε τοὺς εἶπε ὁ δάσκαλος πώς ἥθελε καὶ αὐτὸς νὰ ἔσῃ τί εἶχαν ἵδη καὶ πώς ἔπρεπε νὰ τὸ περιγράψουν ὅσο μποροῦν καλύτερα. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ δάσκαλος διηγήθηκε δι, τι εἶχε ἵδη αὐτός, καὶ τὰ παιδιά κατάλαβαν πώς ή ἴστορία δὲν τελείωντε ἔκει. Ἐνας μαθητὴς μάλιστα ωτίσεις: «Καὶ τί ἔκανε τότε τὸ παιδάκι; Τι ἀπόγεινε;» Τότε ὁ δάσκαλος εἶπε πώς ή ἴστορία ἔπρεπε νὰ ἔχῃ κάποιο τέλος, γιὰ νὰ ἔσῃ, ἔκεινος ποὺ θὰ τὴν διαβάσῃ, τί ἀπόγεινε.

"Εγραψε λοιπόν στὸν πίνακα τῇ λέξι: «μητέρα». Έτσι ἦταν γραμμένες στὸν πίνακα οἱ λέξεις:

Παιδάκι

Fáta

Τότε δέ δάσκαλος εἶπε στὰ παιδιά νὰ κυτάξουν μέσα τους ὅλη τὴν ἴστορία μὲ δλα τὰ πρόσωπα: «Νὰ τὸ παιδάκι. Νὰ ἡ γάτα. Τὸ παιδόκι κάτι ἔκανε τῆς γάτας, καὶ ἡ γάτα κάτι ἔκανε στὸ παιδάκι. Τώρα, κυτάξετε πάλι. Νὰ ἡ μητέρα. Κυτάξετε την προσεχτικά τί κάνει. Νὰ ποὺ φρεύγει. Κυτάξετε... Τώρα ἐτελείωσε».

"Ολοὶ οἱ μαθῆται ἀναστέναξαν, δἰκὼς στὸ θέατρον ἔπειτα ἀπὸ μιὰ συγκινητικὴ σκηνή. Καὶ αὐτὸδος δείχνει τὴν προσοχὴν τῶν παιδιῶν καὶ τὴν ἐπιτυχία ποὺ εἶχε ἡ προσπάθεια τοῦ δασκάλου.

Η σύνθεσις της φαντασικής σκηνής

"Ολη αυτή ή προπαρασκευαστική έργασίαι
έκρατησε είκοσι λεπτά. Ξώς μισήν ώρα. Τώρα
κάθε μαθητής έχει στό μναλό του μιάν ιστο-

οίσα, τῇ δικῇ του ἴστορία. Ἀπ' ὅλες ἀντὶς τὶς φανταστικὲς σκηνὲς δὲν εἰναι οὔτε δύο δημοιες. Ὁταν θὰ είναι βαλμένες πάνω οτὸ χαρτί, κάθε μαθητής θὰ βρεθῇ δημιουργὸς τῶν προσώπων, τῶν περιστάσεων, τῶν γεγονότων τῆς ἴστορίας του.

Ο δάσκαλος ἔδωσε στὸν παιδία διάλειμμα πέντε λεπτῶν καὶ κατόπιν ἀρχισαν νὰ γράφουν δ, τι εἶχαν ίδη μὲ τὴ φαντασία τους. Ἐπρεπε νὰ διηγηθοῦν καθένας τὴν ἴστορία του γλήγορα - γλήγορα χωρίς νὰ προσέχουν στὴν καλλιγραφία, τὴν δρυμογραφία ή τὴ στέξι ἀλλὰ μόνον τὸ τι εἶχαν νὰ εἰποῦν. Οταν δῆλοι ἐτελείωσαν, δ δάσκαλος τοὺς εἶπε νὰ διεβάσουν δ, τι εἶχαν γράψει γιὰ νὰ ίδουν ἀν εἶχαν ξεχάσει τίποτε, νὰ προσθέσουν δ, τι εἶχαν παραλεῖψει, καὶ, ἀν δὲν ὑπῆρχε μέσις, νὰ τὸ γράψουν στὸ περιθώριον ή στὸ τέλος τῆς σελίδος μὲ μὰ παραπομπῆ.

Αὐτὸς γιὰ τὴν πρώτην ἡμέρα

Τὴν ἄλλην ἡμέρα ὁ δάσκαλος, δίνοντας στὰ παιδιά τὶς ἐκθέσεις τους, τοὺς εἶπε νὰ τὶς ξαναδιάβασουν μὲ προσοχὴ γιὰ τὸ ζῆτημα τῆς δοθηγαρφίας καί, ἀν εἴχαν καμιὰν ἀμφιβολία, νὰ ρωτήσουν τὸν διπλανό τους ἢ αὐτὸν. Γιὸς παιδιὸς μεγαλύτερος ἐπιτρέπεται νὰ μεταχειρισθοῦν τὸ λεξικό. Ή ἐργασία αὐτὴ ἐπῆρε περισσότερον καιφό. Τὸ ἴδιο ἔγεινε γιὰ τὴ σιτεῖ καὶ τότε ὁ δάσκαλος τοὺς ἔκαμε ἀπάνω σ' αὐτὴ ἔνα μικρὸ μάσθιμα. Τέλος ἔγεινε ἔνα γενικὸ διάβασμα μήπως ὑπῆρχαν λάθη. Τὰ παιδιά ἔσβυσαν, ἐπρόσθεσαν, διώρθωσαν ὡς ποὺ ἡ ἴστορία γὰ εἶναι, ὅσο τὸ δυνατόν καλή.

Τὴν ἀκόλουθην ἡμέρα ὁ δάσκαλος τοὺς εἶπε νὰ κάμουν τὴν ἀντιγραφή. Αὐτὴ τὴν φορὰ ἐπρόσεξαν καὶ στὴν καλλιγραφία. "Ολες οἱ ἱστορίες ἔγιναν ἔνα βιβλίο, ποὺ κάθε παιδί, μὲ τὴ σειρά του, νὰ τὸ πάρῃ στὸ σπίτι καὶ τὸ δεῖξῃ καὶ στὴ μπτέρα του.

Είναι φανερό πόσο καλή είναι ή μέθοδος αυτή.¹ Ετοι τὸ παιδί μπορεῖ νὰ διαβάσῃ τὶς ἐκθέσεις τῶν συμμαθητῶν του: ή μητέρα νὰ παραβάλῃ τὴν ἐργασία τοῦ παιδιοῦ τῆς μὲ τῶν ἄλλων παιδιῶν² ή οἰκογένεια νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ δι, τι γίνεται στὸ σχολεῖο· τὰ μεγαλύτερα ἀδέρφια νὰ εἰποῦν τὴ γνώμη της γιὰ τὸ βιβλίο· τὸ παιδί νὰ αἰσθανθῇ τὸν πόσο νὰ γράψῃ καλύτερα τὴν ἐρχόμενη φορά.³ Ομως τὸσις αὐτὴ ή ἐρχόμενη φορά δὲν θὰ ἔλλη, γιατὶ δὲξεπνος δάσκαλος θὰ μεταγειοισθῇ ἄλλη μέθοδο.

"Ἄς ἴδοῦμε τώρα καὶ τὸ βιβλίο. Νὰ θυμάσθε μόνον πῶς συγγραφεῖς εἶναι μικρὰ παιδιά.

Τά περισσότερα γεγονότα — ίλλα κάνει τὸ παιδάκι τῆς γάτας καὶ ἡ γάτα στὸ παιδάκι — εἶναι σχεδὸν ὅμοια. Εἰς δὲς περίπου τὶς λιτογρίες τὸ

παιδάκι πειράζει τη γάτα καὶ ἡ γάτα τσαγκρουνίζει τὸ παιδάκι, νὰ ἐκδικήθῃ.

Μερικὰ παραδείγματα

Ποιός εἶναι δόρος τῆς μητέρας στὶς ιστορίες αὐτὲς ἔπειτα ἀπὸ τὸ τσουγκράνισμα τῆς γάτας;

Νά, τί ἔγραψε ἡ Νέλλη:

«Ἡ μητέρα θύμωσε πολὺ μὲ τὴ γάτα. Τὴν περέχυσε μὲ ζεστὸ λάδι καὶ ἡ γάτα ἔπειτε στὴ σκάλα σὰν τρελή. Ἡθέλαμε νὰ πᾶμε νὰ τὴν ίδοῦμε μὰ δὲν μᾶς ἀφησαν, μὴ τυχὸν καὶ μᾶς δαγκάσῃ».

Ο Τζόου διηγεῖται αὐτά, ἀφοῦ πρῶτα ἔγραψε πῶς ἡ γάτα ἔδάγκασε τὸ παιδάκι, τόσο δυνατά, πὸν τὸ παιδάκι πέθανε: «Τότε ἔπιασε ἡ μητέρα τὴ γάτα, τὴν ἔβαλε μέσα σ' ἔναν κουβᾶ ὅπου ἔχυσε φραγμάκι καὶ ἔβαλε ἀποτάνω μιὰ σανίδα γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ φύγῃ ἡ γάτα. Ἡ γάτα ἔπαινε τρομερὸ θόρυβο, προσπαθῶντος νὰ βγῆ, μὰ ἡ μητέρα ἔβαλε πάνω στὴ σανίδα μιὰ πέτρα γιὰ νὰ μὴ βγῆ. Σὰν ψόφησε ἡ γάτα, ἡ μητέρα ὅδειασε τὸν κουβᾶ μὲ τὴ γάτα στὸ ρυάκι. Καὶ ἦταν λυπημένη γιατὶ εἶχε πεθάνει τὸ παιδάκι της».

«Άλλα παιδιά ἔγραψαν πῶς «ἡ μητέρα ἔδειρε τὴ γάτα», πῶς «τὴν ἔπνιξε σὲ βραστὸ νερό», «τὴν κυνῆγησε μὲ μιὰ βούντσα», «τὴν χτύπησε μ' ἔνα λουρί», «πήρε ἔνα λουρὶ καὶ τὴν ἔδειρε καλά-καλά», «τῆς ἔχυσε ἔναν κουβᾶ νερό». «Άλλα εἴπαν πῶς «σὰν είδε ἡ μητέρα τί εἶχε πάθει τὸ παιδάκι, ἔδιωξε τὴ γάτα μὲ κλωτσίες καὶ ὑστερα ἀπὸ τὸ φαὶ ἔπνιξε τὴ γάτα, καὶ πειὰ δὲν εἶχαν ποτὲ γάτα οὔτε σκύλο». ἡ «σὰν ἥρθε ὁ πατέρας στὸ σπίτι, ἔπνιξε τὴ γάτα», «ἔρριξε τὴ γάτα ἀπὸ τὸ παράθυρο» καλπ.

«Ομως ὅλα τὰ παιδιά δὲν ἔπιβάλλουν τόσο σκληρὴ τιμωρία στὴ γάτα. Μερικὰ διηγοῦνται πῶς ἡ μητέρα ἔδιωξε μονάχα τὴ γάτα. «Ἐνα ἀπὸ τὰ παιδιά λέγει τῆς μητέρας: «πρέπει νὰ πνίξωμε τὴ γάτα» καὶ ἔτσι τελειώνει τὴν διηγῆσι του. «Ἐνα κοριτσάκι ἔγραψε μὲ περισσότερο αἰσθημα. Νά, διλόκληρη ἡ ιστορία, δύως τὴν διηγήθη:

«Ἡτον μιὰ φορὰ ἔνα μικρούτικο κοριτσάκι καὶ καθότανε στὸ σπίτι πάνω στὸ χαλί. Στὸ πλάι του καθότανε ἔνα γατάκι. Τὸ κοριτσάκι ἦταν ἔνα πολὺ καλὸ κοριτσάκι. Τὸ γατάκι ἦταν κατάμαυρο. Τὸ κοριτσάκι ἔχαΐδενε τὸ γατάκι καὶ τὸ γατάκι κοιμάτανε καὶ τὸ κοριτσάκι τὸ ξύπνισε. Τὴν ὥρα ποὺ τὸ γατάκι ἔφευγε, τὸ κοριτσάκι τοῦ τρέψθηκε τὴν οὐρά. Γύρισε τὸ γατάκι καὶ τσαγκρούνισε τὸ κοριτσάκι καὶ μάτωσε

τὸ χέρι του καὶ τὸ κοριτσάκι ἀρχισε νὰ κλαίῃ. Τότε ἥρθε ἡ μητέρα του καὶ πήρε τὸ κοριτσάκι καὶ ἡ γάτα ἔφυγε. Ἡ μητέρα πήρε τὴ γάτα καὶ τὴν ἔταισε γάλα καὶ εἶπε στὸ κοριτσάκι ν' ἀγαπᾷ τὴν γάτα. Τὸ κοριτσάκι καὶ ἡ γάτα ἔγειναν φιλενάδες καὶ παῖζαν μαζὶ καὶ ποτὲ πειὰ δὲν ἦταν μὴ φιλενάδες».

«Ἐνα κορίτσι, ἡ «Ἐντιθ, σκέψθηκε πῶς τὸ παιδάκι ἔπειτε νὰ τιμωρηθῇ, ἐνῷ τὰ περισσότερα παιδιά εἶναι τῆς ίδεας πῶς τὸ παιδάκι μπορεῖ νὰ κάνῃ τῆς γάτας δὲν θέλει. Νά ἡ ιστορία τῆς «Ἐντιθ»:

«Τὸ παιδάκι μου εἶχε ἔνα φουστάνι κιτρινωπὸ μὲ κόκκινες κορδέλες στὰ μανίκια. Καθόταν στὸ χαλάκι τοῦ τζακιοῦ καὶ ἀξαφνα μπήκε ἡ γάτα. Πήγε ποντά στὸ παιδάκι ποὺ καθόταν στὸ χαλάκι. Τὸ παιδάκι ἀρχισε νὰ καϊδεύῃ τὴ γάτα. «Ἐπειτα ἀπὸ λίγο ἀρχισε νὰ τραβᾶ τὴν οὐρά της. Τότε θύμωσε ἡ γάτα καὶ τσαγκρούνισε τὸ παιδάκι στὸ χέρι του. Τότε ἡ γάτα τραβήχθηκε λίγο καὶ τὸ παιδάκι ἀρχισε νὰ κλαίῃ. Τὴν ίδια στιγμὴ ἀκούσει μιὰ φωνὴ ἡ μητέρα, βγῆκε ἀπὸ τὴν κάμαρα καὶ πήγε στὸ μαγειρείδιο νὰ ίδῃ τί τρέχει. Σὰν πλησίασε στὸ χαλάκι, ἐπῆρε τὸ παιδάκι καὶ τὸ ησύχιασε. «Ἐπειτα ἐμάλωσε τὸ παιδάκι γιατὶ ἐτράβηξε τὴν οὐρά τῆς γάτας καὶ ἔβγαλε τὴ γάτα ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ τὴ χτύπησε καὶ ἔπειτα ἔστειλε τὸ παιδάκι νὰ κοιμηθῇ. «Οχι πολὺ ἔπειτα, ἥρθε ὁ πατέρας καὶ τοῦ τὰ διηγήθηκε δλα. Ποτὲ πειὰ δὲν εἶχαν γάτα».

Σ' διεσ τὶς ιστορίες τὸ παιδάκι πειράζει τὴ γάτα. «Άλλ' αὐτὸ ἦταν συνέπεια τοῦ πῶς ἔδόθη τὸ θέμα στοὺς μαθητάς. Στὶς περισσότερες τὸ παιδάκι τραβᾶ τὴν οὐρά, τὶς τρίχες ἢ τ' αὐτιὰ τῆς γάτας. Σὲ μιὰ ιστορία δημοσ., τὸ παιδάκι φίγνει πέτρες στὴ γάτα, καὶ σὲ μιὰν ἄλλη βάνει τὸ δάχτυλό του στὸ στόμα τῆς γάτας. Άλλοι τῆς δίνει κλωτσίες στὸ κεφάλι, τὴ δαγκάνα, τὴ δέρνει μὲ τὸ καμπού τοῦ μπαμπά, τῆς πετά μιὰ μποτίλια, κλπ.

«Ἐτοι ἐκθέτει τὰ πράγματα ὁ μικρὸς Σμίθ:

«Τὸ παιδάκι ἔχαΐδενε τὴ γάτα. «Ἡταν μιὰ μαύρη γάτα καὶ καϊδεύοντάς την τὴν ἔτσιμπτησε. Ἡ γάτα φίγμηκε πάνω στὸ παιδάκι καὶ τὸ τσουγκράνισε μὲ τὰ μυτερὰ νύχια της. Τὸ παιδάκι ἔφωναξε καὶ ἡ γάτα ἔξακολούνθηκα μὲ τὰ νύχια της τσαγκρούνισε τὸ παιδάκι, καὶ ἔτρεχε τὸ αἷμα ποτάμι, καὶ ἔφθασε ἡ μητέρα δσο ἡ γάτα τραγκρούνισε δλοένα. Καὶ δταν είδε ἡ μητέρα τί εἶχε πάθει τὸ παιδάκι, ἔδιωξε τὴ γάτα καὶ μετὰ τὸ φαὶ ἔπνιξε τὴ γάτα καὶ ποτὲ πειὰ δὲν εἶχαν γάτα οὔτε σκύλο.

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ, ΥΠΟ Ε. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Ρεαλιστής συγγραφεὺς ἐπτά ἑτῶν

“Η ἀκόλουθη ἴστορία νομίζεις πώς είναι γραμμένη ἀπὸ μεγάλο ἄγρο; Και ὅμως δ συγγραφεὺς είναι ἔπτὰ χρόνων. Τὸ γράψιμό του είναι γεμάτο ζωή, λέσ καὶ είναι γεννημένος νὰ γείνῃ δημοσιογράφος.

“Ἐνα ἔμορφο πρωὶ ποὺ λαμποκοποῦσε δ ἥλιος, ἦταν ἔνα παιδάκι μ' ἔχα φαβδί. Τὸ παιδάκι φοροῦσε κόκκινα καὶ ἀσπρη ποδιά. Οἱ κάλτες του ἦταν σκούφες, καὶ τὰ παπούτσια σκούφα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κόκκινο γιατὶ ἔκανε κρόνο. Ἡταν στὴν ἀκοῇ τοῦ περιβολοῦ μιὰ γάτα ποὺ ἔζυνε μὲ τὰ ρύχια τῆς τὰ φυτά. Ἡ γάτη ἦταν σταχτιά. Ἡταν μιὰ πολὺ κακή γάτα. Τὸ παιδάκι εἶδε τὴν γάτα. Κατέβηκε μὲ τὸ φαβδί νὰ χτυπήσῃ τὴν γάτα. Τὸ παιδάκι περπατοῦσε σιγά-σιγά. Σὰν ἔφθασε κοντά στὴ γάτα, τῆς ἔδωκε μιὰ μπαστούνιὰ τόσο δυνατή, ποὺ ἡ γάτα πήδηξε τόσο δυνατά, ποὺ γκρατσούνισε τὸ παιδάκι στὸ πρόσωπο. Τὸ παιδάκι φώναξε πολύ. Σὰν ἀκούσεις ἡ μητέρα τὶς φωνές του ἔτρεξε κοντά του. Ἡ μητέρα ἔπλευτε τὸ πάτωμα. Ἡ μητέρα φοροῦσε φοῦστα μαβιὰ καὶ ποδιὰ μαβιά. Σὰν ἀκούσεις ἡ μητέρα τὸ παιδάκι ποὺ φύναξε, βγήκε τρεχάτη καὶ πήσε τὸ παιδάκι στὸν κόρφο τῆς κ' ἔδιωξε μακριὰ τὴ γάτα μὲ κλωτσιές. Αὐτὸ είναι τὸ τέλος τῆς ἴστορίας μου».

Μιὰ μικροῦλα μαθήτρια, παπαδοπούλα, ἀπομακρύνθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ δρια τῆς ἴστορίας ποὺ τοὺς ἔδωσε δ ἀσκαλος. Βλέπεις πώς στὸ σπίτι ἀκούει συχνὰ παραμύθια. “Ετσι ἀρχίζει:

“Ἐδῶ καὶ πολὺν καιρὸν ζοῦσε μιὰ γοηταὶ ἡ μοναχική τῆς χαρὰ ἦταν ἔνα παιδάκι ἐνός χρόνου, καὶ δ μοναχικὸς φίλος τοῦ παιδιοῦ ἦταν μιὰ γάτα».

Καὶ τελείονει:

“Τὶ ἀπόγειναν ὑστερα ἀπὸ χρόνια δὲν ἡξέρω νὰ πῶ, γιατὶ δὲν ἡμούν ἔκει νὰ ἰδῶ».

Στὶς δηγήσεις αὐτὲς τῶν παιδιῶν λίγα πράγματα είναι ὑπερβολικά καὶ ἔξω ἀπὸ τὴ ζωή. Τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ μητέρα ἐπεμβαίνει, βλέπομε τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ τοῦ μικροῦ συγγραφέως. “Ολες

οἱ λεπτομέρειες στὴν περιγραφὴ τῆς μητέρας δείχνουν τὴν ἐντύπωσι ποὺ ἔχουν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ σπίτι τους. Ἀπὸ τὴν ἴστορία ποὺ διηγεῖται δ Ἀρούλδος, φαίνεται δι τὸ σπίτι ὑπῆρχε σνα μικρὸ παιδάκι:

“Μιὰ μέρα τὸ παιδάκι ἦταν κοιμισμένο στὸ κρεβάτι καὶ φοροῦσε μεταξωτὰ καὶ ἦταν πολὺ καθαρό. Τὰ μαλλιά του ἦταν κοντὰ καὶ τὰ μάτια του πασταγά. Ἡ γάτα ἀνέβηκε τὴ σκάλα καὶ τσαγκρούνισε τὸ παιδάκι στὰ χέρια καὶ στὸ πρόσωπο. Σὰν ἀνέβηκε ἡ μητέρα, ἔδειρε δυνατὰ τὴ γάτα. Ἡ μητέρα ἔσπλωσε λίγο ὑστερα καὶ κοίμισε τὸ παιδάκι καὶ τότε κατέβηκε πάλι γιὰ νὰ ἀποτελείσῃ τὶς πατάτες καὶ νὰ τὶς βάλῃ στὴ φωτιά. Τότε ἐπῆγε ν' ἀκούσῃ κάτω ἀπὸ τὴ σκάλα ἀν τὸ παιδάκι ἔκλαιε στὸ κρεβάτι καὶ τότε ἀνέβηκε τὸ παιδάκι».

Ἡ ἐπιθεασις τῶν γονέων

“Οσοι γνωρίζουν ἀπὸ παιδιά, θὰ ίδουν παραβάλλοντας τὶς διάφορες ἴστορίες, τὴν ἐπίδρασι ποὺ ἔχουν οἱ γονεῖς στὴ φιλολογικὴ ἀγωγὴ τῆς νεολαίας. Ἀπὸ τὶς ἐκδέσεις τοῦ Οὐδόλτερ, τοῦ Ἐδγαρ καὶ τοῦ Βαΐηλ βγάνει τὸ συμπτέρασμα πῶς δ πρῶτος εἶναι πολὺ μικρότερος ἀπὸ τοὺς δύο ἄλλους. Καὶ διμος εἶναι κατὰ ἔνα ἔτος μεγαλύτερος. Ἀλλ' οἱ ἐκδέσεις τοῦ Ἐδγαρ καὶ τοῦ Βαΐηλ δείχνουν δι τὸ παιδί, ποὺ οἱ γονεῖς του τὸ φροντίζουν, μιλοῦν μαζί του, τοῦ διαβάζουν καὶ τοῦ διηγοῦνται ἴστορίες, ἡμιτορεὶ νὰ γράψῃ εὐκολώτερα καὶ πιὸ καθαρό.

Ἡ μεγαλύτερη διασκέδασις ἀπ' διεισιδεῖς τὶς παιδικὲς ἴστορίες εἶναι δι τὸ διοικοῦν μικροφράφεις γράφουν ἀβίαστα καὶ φρικιά, πρόστιμην τοῦ δασκάλου.

“Ἄς τελειώσωμε μὲ τὸ τέλος τῆς ἴστορίας τοῦ μικροῦ Ἀλφρέδου, ἔνα ἔξυπνο καὶ ἀξιαγάπητο ἀγόρακι:

“Ἡ μητέρα μητέρει καὶ πήρε τὸ παιδάκι στὸν κόρφο της καὶ τὸ ἔβαλε στὸ κρεβάτι καὶ τότε πήγε στὴ γάτα κ' ἔδειρε τὴ γάτα γιατὶ είχε τσουγκρανίσει τὸ παιδάκι. Ἔβεχασα νὰ είπω πῶς ἡ γάτα ἦταν μάρρη καὶ ἀσποη μὲ κοντὰ μουστάκια. Τὸ παιδάκι φαινότανε δις τριῶν χρόνων».

Περιληφτις μελέτης τοῦ κ. J. EATON FEASEY, καθηγητοῦ τῆς παιδαγωγῆς εἰς τὸ Πανεκπιστήμιον τοῦ Σέφφιλδ

ΜΥΣΤΗΡΙΑ*

— ΜΥΘΙΣΤΩΡΗΜΑ —

Μὰ διὰ μιᾶς τοῦ ἀνεβαίνει τὸ αἷμα στὸ κεφάλι, σηκώνεται ἀπ' τὸ κάθισμά του καὶ λέγει πῶς ἀλήθεια κάτι ἔχει δὲν καταλαβαίνει καὶ αὐτὸς καλά τί είναι, μὰ αἰσθάνεται σὰν νὰ πρόκειται νὰ τοῦ συμβῇ κάτι τὸν ἔπιασε ἔνας φόβος. Χί, χί, χί, ἀκούστηκε ποτὲ τέτοιο πρᾶμα! Τί γελοίο! Μὰ δὲν πειράζει, εῖ; “Ἀλλως τε ἀλήθεια τοῦ συνέβη κάτι.

“Ολοι τὸν παρακάλεσαν νὰ διηγηθῇ.

“Α μπᾶ, γιατί; δὲν ἔχει σημασία, είναι ἀνοησίες, τί νὰ χάνουν τὸν καιρό τους μ' αὐτό. Θὰ ἔβαρύνοντο μόνο.

“Οχι, καθόλου δὲν θὰ ἔβαρύνοντο.

Μὰ είναι τόσο μακρό. Ἄρχεται πέρα μακριά στὸν Ἀγιο Φραγκίσκο· ἔχει τὴν ἀρχὴ ἀπὸ μιὰ φρούρια ποὺ κάπινε δρι.

“Οπιο; Θεέ μου, τί ἐνδιαφέρον ποὺ θὰ είναι!

— “Οχι, κυρία μου, μᾶλλον φοβερὸ παρά ἐνδιαφέρον ἀφοῦ τώρα μέρα μεσημέρι μὲ κάνει νὰ φοβοῦμαι. Νὰ μὴ νομίζετε πῶς ἔτοι κάθε μέρα καπνίζω δπισ δοκίμασα δύο φορές, μὰ δεντεροφορά δὲν ἀξίζει πιά. Τὴν πρῶτη φορά διμως ἡτον, ἀλήθεια, πολὺ ἐνδιαφέρον. Εγὼ πολὺ συγχατιγνωνῶ τοῖς στοὺς δρόμους, βλέπω τοὺς διανθρώπους, διαλέγω ἔναν ποὺ νὰ μ' ἀρέσῃ καὶ τὸν ἀκολουθῶ ἀπὸ μακριὰ γιὰ νὰ ίδω ποὺ ἐπὶ τέλους πάει. Δὲν διστάζω νὰ μπαίνω καὶ μέσο σε σπίτια, ν' ἀνεβαίνω σκάλες, γιὰ νὰ ίδω ποὺ πᾶν οἱ διανθρώποι μου. Τὴν νύχτα σὲ μεγάλες πόλεις εἶναι πάρα πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ μπορεῖ κανεὶς μ' αὐτὸν τὸν τρόπο νὰ κάνῃ τὶς πιὸ παράξενες γνωριμίες. Ας είναι, δὲν θὰ ποῦμε γι' αὐτὸν τώρα! Βρίσκουμαι λοιπὸν στὸν Ἀγιο Φραγκίσκο καὶ τριγυρνῶ στοὺς δρόμους. Είναι νύχτα, ἔχω ὅτι μάτι μιὰ ψηλή καὶ ἀδύνατη κυρία ποὺ εἶναι μπροστά μου. Στὸ φῶς τῶν φαναριῶν ποὺ προσπερνοῦμε μπορῶ καὶ διακρίνω πῶς φορεῖ πολὺ φιλά δούχη, καὶ στὸν λαμπρὸ τῆς κρέμεται ἔνας σταυρός ἀπὸ πράσινες πέτρες. Ποὺ πηγαίνει; Περνᾷ δρόμους, γυρνᾷ γωνίες καὶ πηγαίνει καὶ πηγαίνει καὶ ἔγω πάτω πίσω της. Επὶ τέλους βρίσκομαστε στὴν συνοικία τῶν Κινέζων, ἡ κυρία κατεβαίνει τὶς σκάλες ἔνδις ὑπογέιες καὶ ἔγω πίσω της πηγαίνει σ' ἔνα μακρὺ μακρὺ πέρασμα, πάτω καὶ ἔγω στὸ μακρὸ πέρασμα. Λεξιά μας είναι τοῦχος, ἀριστερά μας διμος είναι καρφενεῖα καὶ κουρεία καὶ μαγαζιά.

Ἐκεὶ στέκεται ἡ κυρία μπρὸς σὲ μιὰ πόρτα, χτυπᾷ, ἔνα πρόσωπο, μὲ στραβὰ μέτια βγαλεῖ στὸ παραθυρόπι τῆς πόρτας καὶ πόρτα ἀνοίγει καὶ ἡ κυρία μπαίνει μέσα. Στέκουμαι ἡσυχα καὶ περιμένω λίγο, ἔπειτα χτυπῶ καὶ ἔγω. Ἀνοίγει πάλι ἡ πόρτα καὶ μπαίνω μέσα.

Μέσα είναι διο πατνὸς καὶ δυνατὲς φωνές μπρὸς σ' ἔνα τραπέζι στέκεται ἡ ἀδύνατη κυρία καὶ παξαρεύει ἔναν Κινέζο, ποὺ τὸ μαβί του ποκάμισο κατεβαίνει ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ πανταλόνι του. Πάω λίγο κοντά καὶ ἀκούωμεν πῶς θέλει νὰ δώσῃ ἐνέχυρο τὸν σταυρό της, μὰ δὲν θέλει νὰ τὸν δώσῃ, θέλει νὰ τὸν κρατήσῃ ἡ ἰδιαὶ ἡτον γιὰ δύο δολλάρια, μὰ χρωστοῦσε καὶ ἀπὸ ἄλλη φρούρια καὶ ἔτσι ἔγινοντο δλα μαζί τρία δολλάρια. Λοιπὸν παραπονιέται, κλαίει καὶ λίγο καὶ σφίγγει τὰ χέρια της ἀπὸ ἀπελπισία καὶ ἔμενα μού ἔφειντο πολὺ ἐνδιαφέρουσα. Κι δ Κινέζος μὲ τὸ ποκάμισο ἡτον, ἀλήθεια, πορθερόν δὲν ἔθελε νὰ τελειώσῃ τὴν δουλειὰ δὲν δὲν τοῦδινε ἡ κυρία τὸν σταυρό δι χρήματα ἡ ἐνέχυρο!

— Καλά, θὰ καθίσω διδῶ καὶ θὰ ἔπειρε μέσα στὸ ποκάμισο τοῦ, λέγει ἡ κυρία πορθερόν πῶς ἀποφασίσω καὶ δὲν τὸ κάνω, δὲν καὶ δὲν ἔπειρε νὰ τὸ κάνω! Καὶ κλαίει πάλι καὶ σφίγγει τὰ χέρια της ἀπὸ τὴν πατησία.

— Τὶ δὲν ἔπειρε νὰ κάνετε; φωτῶ ἔγω.

Μὰ καταλαβαίνει ἀπὸ τὴν προφορά μου πῶς είμαι ξένος καὶ δὲν μού μάπαντι.

— Ήτον ἐπτάκτως ἐνδιαφέρουσα, γι' αὐτὸν ἀποφάσισα κάτι νὰ κάνω. “Εβγαλα νὰ τὴς δανείσω αὐτὰ τὰ χρήματα, γιὰ νὰ ίδω τι τὸ έπινετο τῆς ἔβαλα καὶ ἀλλο διαλέγει της τὰδωσα καὶ τῆς ἔβαλα καὶ ἀλλο ἔνα δολλάριο στὸ χέρι, γιὰ νὰ ίδω τὶ δὲν τὸ κάνω. Αὐτό, σκέψθηκα, πρέπει νὰ είναι πολὺ ἐνδιαφέρον.

Μὲ κυτάζει μὲ μεγάλα μάτια καὶ μ' σιχαριστεῖ δὲν λέγει τίποτα, μὰ μ' εὐχαριστεῖ μὲ τὸ κούνημα τοῦ κεφαλιοῦ καὶ μὲ κυτάζει μὲ δακρυσμένα μάτια. Κι διμος ἔγω μόνο ἀπὸ περιέργεια τῆς είχα δώσει τὰ χρήματα. Καλά, τὸ λοιπὸν περιγράψει μελέτης τοῦ κ. J. EATON FEASEY, καθηγητοῦ τῆς παιδαγωγῆς εἰς τὸ Πανεκπιστήμιον τοῦ Σέφφιλδ

* Τέλος.—Η ἀρχὴ εἰς τὸ τεῦχος τῆς 31 Μαΐου 1911.

Τότε πάντα στήν πλαισίη κάμαρα μὲ τὸν σκοπὸν νὰ περιμένω. "Εχει ἐδῶ ἔνα κόκκινο ντιβάνι καὶ ἔνα κουδούνι στὸν τοῖχο κρέμεται μιὰ λάμπα ποὺ φωτίζει τὴν κάμαρα. Ρίχνομαι στὸ ντιβάνι ἐπειδὴ βαριοῦμαι καὶ δὲν ξέρω τί νὰ κάνω γιὰ νὰ κάνω κάτι; πιέζω τὸ κουδούνι καὶ χτυπῶ. Δὲν θέλω τίποτα, μὰ χτυπῶ.

"Ερχεται ἔνα κινεζόπουλο, μὲ κυτάκι καὶ χάντεται πάλι. Περνοῦν μερικὰ λεπτά. "Ελα τὸ λοιπὸν πάλι! λέγω ἐγώ, γιὰ νὰ περάσῃ δικαϊος γιατὶ δὲν ἔρχεσαι; Καὶ χτυπῶ πάλι τὸ κουδούνι.

Τότε ἔρχεται πάλι τὸ κινεζόπουλο, ἀμύλητο σὰν φάντασμα, καὶ μ' ἐλαφρὸ διαφρό περπάτημα. Δὲν λέει τίποτα, οὔτε ἐγὼ δὲν λέω τίποτα μὰ μοῦ δίνει μιὰ πίτα μικρούτσικη ἀπὸ πορσελάνα μ' ἔνα μακρὸν ψιλὸν καλάμι καὶ ἐγώ τὴν παίρνω τὴν πίτα. "Ἐπειτα μοῦ ἀνέβει ἔνα σπίρτο καὶ ἀρχίζω νὰ καπνίζω. Δὲν είχα ζητήσει τὴν πίτα, μὰ καπνίζω. Σὲ λίγο ἀρχίζουν καὶ βουτίζουν τὸ αντιά μου . . .

Δὲν θυμοῦμαι ἐπειτα τίποτ' ἄλλο, παρὰ μόνο ἔρω πῶς είχα τὸ αἰσθητήμα πῶς είμαι κάπου πολὺ ψηλά, δύο ἀνεβαίνω, ἀνεβαίνω — πλέω στὸν αἰθέρα. "Ολο φῶς ἦταν γύρω μου καὶ τὰ σύγγνεφα ποὺ ἀπαντοῦσα ἦταν δύλα ἀσημένια. Ποιδὸς ήμουν καὶ ποὺ πετοῦσα; Θυμοῦμαι πῶς αἰσθανόμουν, μὰ δὲν θυμοῦμαι τίποτα δρισμένο, ἔρω μόνο πῶς ἀνέβαινα σὲ ἀμέτρητο ὑψος. "Εβλεπα στὰ μακριὰ πράσινους κάμπτους, γαλάζιες λίμνες, καὶ βουνά πλημμυρισμένα χουσό φῶς· ἀκούα μουσικὴ ἀπὸ τάστρα καὶ μέσος στὸν οὐρανὸν ἀνεβοκατέβαιναν ἀπειρες μελωδίες.

Μὰ πιὸ πολὺ ἀπὸ δύλα μούκαναν καλὸ ὕασπρα σύννεφα, ἔμπταιναν μέσα καὶ μὲ πλημμυρίζαν καὶ είχα τὸ αἰσθητήμα πῶς πρέπει νὰ πεθάνω ἀπὸ τὴν εὐδαιμονία. Βάσταξε ἔτσι πολλὴ ὥρα, είχα κάσσει τὴν αἰσθητήμα τοῦ χρόνου, καὶ είχα ξέχασσε ποιδὸς ήμουν. Τότε διὰ μιᾶς θυμοῦμαι πῶς είμαι ἀνθρώπος, θυμοῦμαι τὴν χωματένια μου ὑπαρξὶ καὶ ἀρχίζω νὰ πέφτω πρὸς τὴν γῆ.

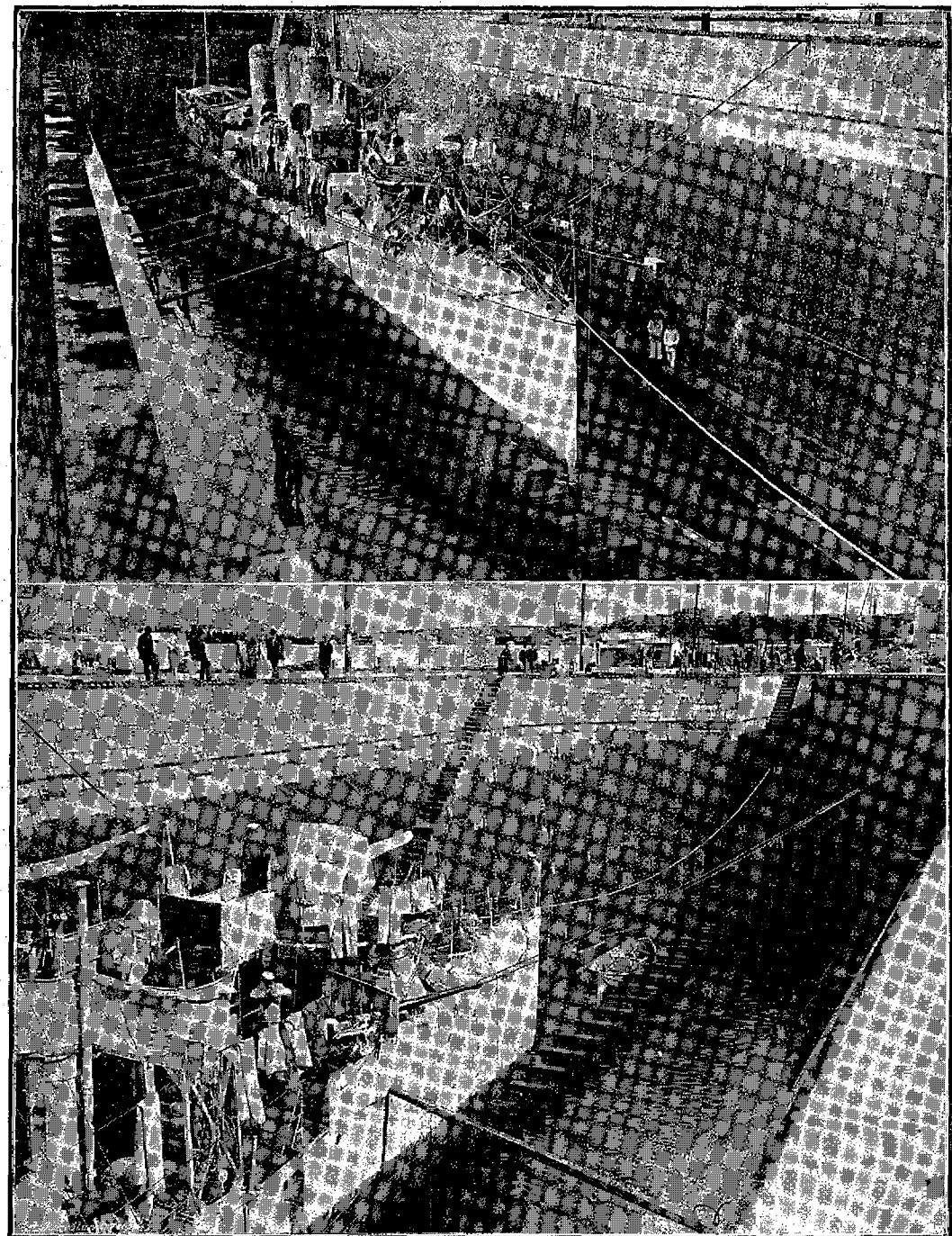
Κατεβαίνω, κατεβαίνω, τὸ φῶς ὀλιγόστενεύει, γίνεται δύλο πιὸ σκοτάδι γύρω μου, βλέπω τὴν γῆ καὶ θυμοῦμαι ποιδὸς είμαι. Βλέπω πόλεις, ἀνεμο, καπνό . . . Εκεὶ διὰ μιᾶς σταματῶ. Κυττάζω γύρω παντοῦ θάλασσα. Δὲν αἰσθάνομαι πιὰ εὐτυχία, δύλο σὲ πέτρες πέρτρω καὶ ἀρχίζω νὰ κρυώνω. Κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου είναι ἀσπρος ἄμμος καὶ ἀπάνω μου βλέπω δύλο νερό. Κολυμπῶ λίγο, περνῶ κοντά σὲ περίεργα φυτά, φυτά μὲ μεγάλα παχεῖα φύλλα, λουλούδια θαλασσένια ποὺ γέρονταν καὶ κουνοῦν πάνω στὰ φηλά των κατσανία στελέχη — ἔνας κόσμος βουβός ποὺ δὲν ἀκούνεται καμιὰ φωνή, μὰ ποὺ δύλα ἔκει μέσα

ζοῦν καὶ κουνιοῦνται. Κολυμπῶ πάλι λίγο καὶ φτάνω σ' ἔνα κοραλόδεντρο. Μὰ δὲν είχε πιὰ κοραλίας ἦταν δύλα κομμένα μὰ εἶπα: κάποιος ἦτον ἐδῶ πρὶν ἀπὸ μένα! Καὶ δὲν αἰσθανόμουν πιὰ τὸσο ἔσημος, ἐπειδὴ ἄλλος ἀνθρώπος είχε περάσει ἀπὸ καὶ κρίνων ἀπὸ μένα. Κολυμπῶ πάλι, θέλω νὰ φτάσω στὴν Ἑρδά, μὰ προχωρῶ μόνο λίγο καὶ σταματῶ σταματῶ γιατὶ μπροστά μου βλέπω ἔναν ἀνθρώπο παπιλωμένο κατὰ γῆς είναι μιὰ γυναίκα μακριὰ καὶ ἀδύνατη καὶ εἶναι πεσμένη πάνω σὲ μιὰ πέτρα, καταξεσκισμένη. Τὴν ἀγγίζω καὶ βλέπω πῶς τὴν γνωρίζω μὰ εἶναι πεθαμένη καὶ ἐγὼ δὲν καταλαβαίνω πῶς εἶναι πεθαμένη ἀφοῦ τὴν ἀναγνωρίζω ἀπὸ τὸν σταυρὸ της μὲ τὶς πράσινες πέτρες. Είναι ἡ ἴδια ποὺ τὴν είχα ἀκολουθήσει ὡς τὸ πέρασμα μὲ τὶς ἀριθμημένες κάμαρες. Θέλω νὰ κολυμπήσω καὶ νὰ φύγω, δύμως μένω καὶ προσποιῶ νὰ τῆς ἀλλάξω τὴν θέσι της εἶναι πεσμένη φαρδειά πλατειά πάνω σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα καὶ μοῦ ἔκανε τόρμο νὰ τὴν βλέπω ἔτσι. Βαστᾷ τὰ μάτια τῆς δραμάνοντο, μὰ ἐγὼ τὴν πιάνω καὶ τὴν τραβῶ ὡς σ' ἔνα μέρος πούχει ἀμμουδιά καὶ βλέπω τὸν σταυρὸ στὸν λαιμὸ της καὶ τὸν χώνω κάτω ἀπὸ τὸ φρόεμά της γιὰ νὰ μὴ τῆς τὸν πάρον τὰ ψάρια. "Ἐπειτα κολυμπῶ πάλι καὶ φεύγω . . .

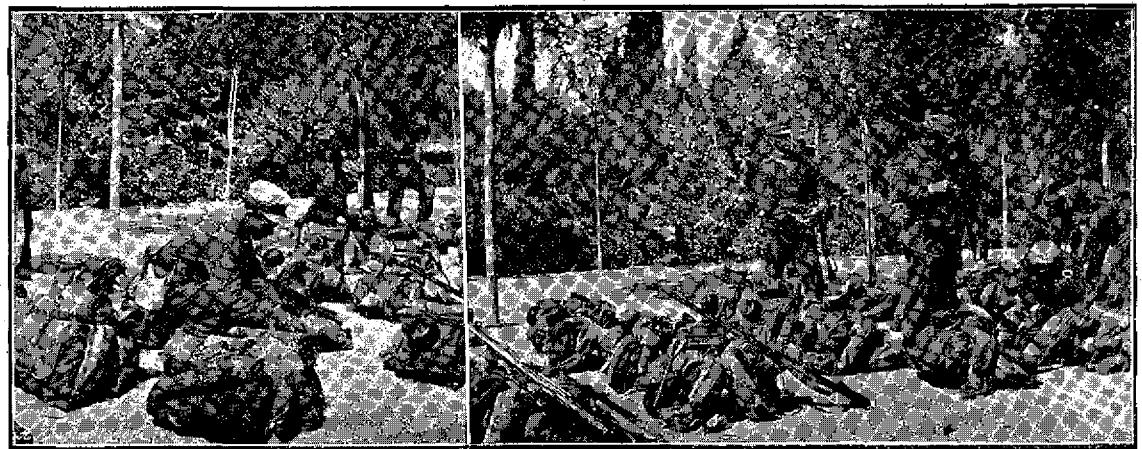
Καὶ τὸ ἄλλο πρώτη μοῦ διηγήθηκαν πῶς αὐτὴ ἡ κυρία πέδανε τὴν νύχτα μπρὸς στὴν κινέζικη συνοικία είχε φίγη μέσος τὴν θάλασσα τὴν βοῆνα πὸ τὸ πωρί. Είναι πολὺ περίεργο, μὰ ἀλήθεια ἦταν πεθαμένη. "Ισως νὰ μπορέσω πάλι νὰ τὴν ἀπαντήσω, ἀν δοκιμάσω! σκεφθηκα. Καὶ κάπνισα ἄλλη μιὰ φορά διπο γιὰ νὰ τὴν ἀπαντήσω, μὰ δὲν τὴν είδα.

Τί περίεργο ποὺ ἦταν! Μὰ καὶ ἀργότερα μιὰ φορά συνέβητε πάλι κάτι. Είχα γυρίσει στὴν Εὑρώπη καὶ ἡμούν στὸν τόπο μου. Μιὰ νύχτα ποὺ ἔκαμψε ζέστη, τριγυρνούσα στοὺς δρόμους, ἔφτασε κάτω στὸν λιμένα κοντά στὶς μηχανές καὶ ἔκει στόμηκα καὶ ἀκούα τὸν θόρυβο ποὺ ἐρχόταν ἀπὸ τὰ πλοῖα. "Ολα ἦταν ησυχα, οἱ μηχανές ἦταν ἀκίνητες. Επὶ τέλους κονδυλώσθηκα, μὰ δὲν ἤθελα καὶ νὰ γυρίσω στὶς γιατὶ ἔκανε τόση ζέστη: ἀνέβηκα ἀπάνω σὲ μιὰ μηχανή ἔκει καὶ κάθισα. Καὶ ἡ νύχτα ἦτον τόσο ζέστη καὶ ησυχη δὲν μπόρεσα νὰ βαστάξω ξυπνός καὶ ἀποκιμῆθηκα βαρειά.

Ξυπνδ ποὺ ἀκούω μιὰ φωνὴ νὰ μὲ φωνάζῃ κυττάζω γύρω: μιὰ γυναίκα στέκεται κάτω στὸν δρόμο. Είναι ψηλή καὶ ἀδύνατη δταν ἤφελόγα τοῦ φαναριοῦ μεγαλώγει μπροστὶ καὶ διακρίνω πῶς τὰ φονχα της εἶναι πολὺ λεπτά.

ΤΟ ΑΝΤΙΤΟΡΠΙΔΑΙΚΟΝ "ΝΑΥΚΡΑΤΟΥΣΑ", ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΕΣΑΜΕΝΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Φωτογρ. Κ. Α.

Εικόνες από την έπιστρατευσιν — "Εφεδροί εις τὸν κῆπον τοῦ Ζαππείου

Χαιρετῶ.

— Βρέχει, λέγει ἔκεινη.

— Έγώ δὲν ἔβλεπα νὰ βρέχῃ, μᾶ ἀν' βρέχῃ, τότε βρέβαια εἶναι προτιμότερο νὰ πάω κάποιον νὰ προφυλαχθῶ ἀπ' τὴν βροχή. Καὶ κατεβαίνω ἀπ' τὴν μηχανή. Τὴν ἴδια στιγμὴ ἀρχίζουν οἱ ρόδες νὰ γυρνοῦν, σιδεραία ἀνεβοκατεβαίνουν — ή μηχανή δουλεύει. Μ' ἀν δὲν είχα φύγει στὴν ὁδό, θὰ μὲ είχε ξεσκίσει, θὰ μὲ είχε κάνει χλιακούματια: αὐτὸ ἀμέσως τὸ πατάλαβα.

Κυτάξω γύρω: ἀλήθεια ἀρχίζει λίγο νὰ βρέχῃ. Η κυρία κίνησε κι' ὅλας νὰ φύγῃ, τὴν ἔβλεπα ἐμπρός μου καὶ ἔβερα ποιά εἶναι, είχε καὶ τὸν σταυρὸν στὸν λαιμό της ἀμέσως τὴν είχα ἀναγνώρισει, μὰ ἔκανα σὰν νὰ μὴ τὴν γνώριζα. Τώρα ἔθελα πάλι νὰ τὴν προφτάσω κι' ἀρχίσα νὰ πηγαίνω πατόπιν της δόσ ποὺ γλήγορα μποροῦσα μὰ δὲν τὴν προφταίνω. Δὲν περπατᾷ, δὲν πατᾷ μὲ τὰ πόδια της, πετῷ, πλέει μέσ' τὸν ἀέρα, στρίβει σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ χάνεται.

Εἶναι τέσσερα χρόνια ἀπὸ τότε.

— Ο Νάγκελ σταμάτησε. Ο ίατρος ἔφαίνετο νάρκη τὴν πιὸ πολλὴ δρεξι νὰ γελάσῃ δύμως λέγει δόσ ποὺ σοβαρό μπορεῖ:

— Κι' ἀπὸ τότε δὲν τὴν ἔσαναίδατε πιά;

— Πῶς, σήμερα τὴν είδα πάλι. Γι' αὐτὸ ποὺ καὶ ποὺ αἰσθάνομαι ἔναν φόβο νὰ μὲ πιάνῃ. Στεκόμονυν στὸ παράθυρο τῆς κάμαράς μου καὶ κύταζα ἔξω στὸν δρόμο ἔκει τὴν είδα νόσοχεται ἵσια πρὸς ἔμενα ἀπὸ τὸ ἀπέναντι μέρος τῆς ἀγορᾶς σὰν νὰ ἥρχετο ἀπὸ τὴν προκυμαία κι' ἀπὸ τὴν θάλασσα, στάθηκε μπρὸς στὰ παράθυρά μου καὶ κύταξε ἀπάνω. Δὲν ἔμουν βέβαιος δὲν ἔτον ἔμενα ποὺ κύταζε γι' αὐτὸ ἔφυγα καὶ

πῆγα σ' ἔνα ἄλλο παράθυρο. Τότε γύρισε τὸ πεφάλι τῆς καὶ μὲ κύταξε ἔκει ποὺ ἔμουν. Τότε τὴν χαιρέτησα, μὰ ἔκεινη ἀμέσως γύρισε καὶ ἔφυγε πάλι, πλέοντας μέσ' στὸν ἀέρα, ἀπ' τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς πρὸς τὴν προκυμαία. Ο μικρὸς σκύλλος, ο Γιάκοπος, πετάχτηκε ἀπ' τὸ ξενοδοχεῖο καὶ γαύγισε ἀγριεμένος. "Ολα αὐτὰ μούκαναν τόση ἔντυπωσι. Τόσον καιδὸ τὴν είχα σχεδὸν ἔχασει καὶ ἔξαφνα σήμερα μοῦ παρουσίαζεται πάλι. "Τσως νὰ ἔθελε νὰ μοῦ πῇ νὰ προσέχω μὴ μοῦ συμβῇ τίποτα κακό.

Ο γιατρὸς ξέσπασε σὲ γέλια.

— Ναι, είπε, ἔθελε νὰ σᾶς πῇ νἀρθετε ἔδω σήμερα τὸ ἀπόγευμα.

— Βέβαια ἔκανε λάθος αὐτὴν τὴν φροφὰ δὲν ὑπάρχει κανένας κίνδυνος: μὰ τὴν ἄλλη φροφὰ ἔτον ἡ μηχανή ποὺ ἀλλιῶς θὰ μὲ είχε κάνει κομάτια. Γι' αὐτὸ φοβήθηκα λίγο. Μὰ αὐτὴν τὴν φροφὰ δὲν πιστεύω νὰ σημαίνῃ τίποτα: ε; Χί, χί, εἶναι δύμως ἀστεία δλη αὐτὴ ἡ ιστορία.

— Νευροκότης καὶ δεισιδαιμονία! εἶπε ο γιατρὸς Ήρα. Τότε ἀρχίσεις δ καθένας νὰ διηγήται ιστορίες. Τὸ ρολού τῆς ἐκκλησίας χτυποῦσε μία ὥρα μετὰ τὴν ἄλλη, πλησίασε τὸ βράδυ. Ο Νάγκελ ἔμενε σιωπηλός, κρύψανε. "Ἐπὶ τέλους σηκώθηκε γιὰ νὰ φύγῃ. Δὲν μποροῦσε βέβαια νὰ ἐπιφροτίσῃ τὴν Δάγην μὲ τὸ γράμμα: δὲν πειράζει ἵσως θὰ μποροῦσε αὖτοι νὰ ἔσαναδη τὸν γιατρὸ καὶ νὰ τοῦ τὸ δώσῃ. Η εὐθυμητή του διάθεσις τοῦ είχε λεράσει ἔντελῶς.

Γιὰ μεγάλη τον ἀπορία σηκώθηκε καὶ ἡ Δάγη δταν ἔτοιμαζετο αὐτὸς νὰ φύγῃ. Εἶπε:

— Διηγεῖσθε πάντα τόσο τρομακτικά πράματα, ποὺ μὲ πιάνει καὶ ἔμενα φόβος. Θέλω

καὶ ἔγω νὰ πάω τώρα σπίτι ποὺν σκοτεινιάσῃ περισσότερο.

Βγῆκαν μαζὶ ἀπ' τὸ περιβόλι. Τοῦ Νάγκελ τὸ αἷμα ζεστάδηκε πάλι ἀπ' τὴν χαρά τον. Ισως τώρα νὰ μποροῦσε νὰ τῆς δώσῃ καὶ τὸ γράμμα! Καλύτερη εὐκαιρία δὲν θὰ τοῦ τύχαινε ποτέ!

— Δὲν εἴπατε, πῶς θέλατε κάτι νὰ μοῦ πῆτε; τοῦ φώναξε δι γιατρός.

— "Οχι, δὲν ἔταν τίποτα, ἀπήντησε λίγο σαστισμένος, ἔθελα μόνο νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ ποὺ τόσον καιδὸ είχα νάρδω. "Αντίο.

— Ενόσω πατέβαινον τὸν δρόμο ἔτον ἡ Δάγη δὲν ἔτην αὐτής, καὶ ἡ Δάγη δὲν ἔτην αὐτής. Είπε κατάρι γιὰ τὸν καιδὸ: τι γλυκειά βραδυά!

Ναι, ἔσυχη καὶ γλυκειά!

Κι' αὐτὸς δὲν ἔξερε τι νὰ πῇ, περπατοῦσε καὶ τὴν ἔκυτας είχε πάλι τὰ βελουδένια τῆς μάτια, είχε τὴν ξανθή τῆς πλεξούδα ποὺ τὶς ἔκρεμετο στὶς πλάτες. "Ολοὶ του οἱ πούνοι ξύπνησαν πάλι. Μεθούσε ἀπὸ ἀγάπη ποὺ τὴν ξνοιωθεὶς έτοι ποντικούς καὶ τὸν είχε τοντούσε εἰς τὴν ουρανούσαν πόλην. Κάθε φορὰ ποὺ τὴν ξέβλεπε δὲν έτοι καὶ πιὸ ὠραία! Τὰ ξέχασε δλα, ξέχασε πῶς τὸν περιγέλασε, ξέχασε πῶς τοῦ είχε πάρει τὴν Μάρθα καὶ πῶς τόσο σπλαχνά τὸν είχε τυραννήσει μὲ ἔνα μαντίλι τῆς. "Αναγκάσθηκε νὰ γυρίσῃ ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος γιὰ νὰ μὴ ξεσπάσῃ πάλι ἡ δρμὴ του. "Επρεπε τώρα νὰ

κρατηθῆ, διὸ φορεῖς τὴν είχε κι' δλας κάνει νὰ θυμωθῆ. "Ητον δάρδας ἐπὶ τέλους! Καὶ βάσταξε σχεδὸν τὴν ἀναπνοή του γιὰ νὰ μαζέψῃ δύναμι.

Είχαν φτάσει δις τὸν μεγάλο δρόμο: τὸ ξενοδοχεῖο ἔτον δεξιά. Η Δάγην ἔφαίνετο σὰν νὰ ἔθελε νὰ πῇ κατί. Σιωπηλὸς δ Νάγκελ περπατοῦσε κοντά τῆς ἀριστερᾶς πόρτας γιὰ νὰ μποροῦσε νὰ πήγαινε μαζί της μεσ' ἀπ' τὸ δάσος; Διὰ μιὰς τὸν κύταξε ἔκεινη καὶ είπε:

— Εύχαριστω γιὰ τὴν διήγησί σας! Φοβᾶστε ἀκόμα; Δὲν πρέπει νὰ φοβᾶστε!

Σὰν μιὰ ἄλλη φορὰ πρὶν, σχεδὸν σὰν μιὰ ἄλλη φορὰ πρὶν: ἀναστενάξατε; γιατί ἀναστενάξατε; Ναι, σήμερα δὲν ταν καλή ἀμέσως θὰ φέρῃ τὸν λόγο γιὰ τὸ γράμμα.

— Θὰ ἔθελα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ κάνετε καμιὰ χάρη, είπε μὰ δὲν ξέρω διν ἔχω τὸ δικαίωμα. Ισως δὲν θὰ θέλετε πιὰ νὰ μοῦ κάνετε καμιὰ χάρη!

— Πῶς, μὲ πολλὴ εὐχαρίστησι μάλιστα.

— Μὲ πολλὴ εὐχαρίστησι, είπε! Καὶ ἔφαξε στὴν τσέπη του γιὰ τὸ γράμμα.

— Ήθελα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ φοντίσετε αὐτὸ τὸ γράμμα. Είναι μόνο μία σημείωσις, κατί... ναί, δὲν εἶναι καὶ πολὺ σπουδαῖο, μά... Είναι γιὰ τὴν Μάρθα Γούδες Ισως δὲν ξεσπάσῃ πάλι ἡ δρμὴ του. "Επρεπε τώρα νὰ

Εικόνες από τὴν έπιστρατευσιν — "Επίταξις κτηνῶν εις τὸν Πειραιᾶ — Φωτογρ. Κ. Α.

“Η Δάγνη στάθηκε. “Ενα παραξένο, άδοιστο βλέμμα βγήκε από την κεφαλή της, μια στιγμή στάθηκε έντελως άκινητη.

— Γιὰ τὴν κυρία Γούδε; εἴπε.

— Ναί. Ἀν θέλετε νάγκετε τὴν καλοσύνη;
Μὰ ἔχει καιρό, δὲν βιάζει . . .

— Πᾶς, πῶς! είπε ἀμέσως ή Δάγηνη. Δόστε μου το, θὰ τὸ φροντίσω ἔγω ἔνα γοάμμα ἀπὸ σᾶς γιὰ τὴν κυρία Γούδη. Κι' ἀφοῦ ἔβαλε τὸ γοάμμα στὴν τοσέτη της χαιρέτησε μὲ τὸ κεφάλι της καὶ εἶπε:

— Λοιπόν, χάρηκα πολὺ ποὺ σᾶς εἶδα. Τώρα πρέπει νὰ πηγαίνω.

Καὶ τὸν κύταξε πάλι κ' ἔφυγε.

Ἐκείνος ἔμεινε στὴν θέσι του. Γιατὶ τοῦ εἶχε μιλῆσει τόσο βιαστικά; Ὄμως δὲν τὸν εἶχε κυττάξει θυμωμένα· ἵσια ἵσια. Καὶ ὅμως εἶχε φύγει ἔτοι διὰ μιᾶς. Τώρα ἔστριψε στὸν δρόμο τῆς ἐκπλησίας . . . τώρα χαθήκε . . .

"Οραν δὲν τὴν ἔβλεπε πιστό, ἀνέβηκε στὸ ξενοδοχεῖο του... Φοροῦσε σήμερα ἕνα διλόσασπρο καπέλο. Καὶ τὸν εἶχε κυτάξει τόσο παραξένα... .

XXII

Τὸν εἶχε κυτάξει τόσο παράξενα! Δὲν μποροῦσε νὰ τὴν καταλάβῃ. Τὴν πρώτη φορά ποὺ θὰ τὴν ξανάβλεπε πάλι, θὰ προσπαθοῦσε νὰ τὰ διοφθώσῃ ἀν τὴν εἶχε προσβάλει σήμερα. Τί βαρὺ ποὺ ἦτον τὸ κεφάλι του! Μὰ δὲν εἶχε τίποτα νὰ φοβηθῇ· δόξα τῷ Θεῷ.

Κάθισε στὸν καναπὲ καὶ ἀρχίσε νὰ φυλλομετρῇ ἔνα βιβλίο μὰ δὲν διάβαζε. Ἐπειτα σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸ παραδύο· δὲν τ' ὅμολογοῦσε στὸν ἔαυτό του, μὰ ἀλήθεια σχεδὸν δὲν τολμοῦσε νὰ κυτίσῃ ἔξω στὸν δρόμο, ἀπὸ φόβῳ μὴ τυχὸν καὶ ἔαναδῃ πάλι τίποτα καὶ τὸν φοβίσῃ. Τὰ γόνατά του ἀρχίσαν νὰ τρέμουν τί νὰ είχε; Κάθισε πάλι στὸν καναπὲ καὶ ἀφήσε τὸ βιβλίο νὰ πέσῃ κατὰ γῆς. Τὸ κεφάλι του ἦταν σὰν νὰ χτυποῦσαν σκεπάρνια, σὰν νὰ ἥτον ὄφωστος. Βέβαια είχε πυρετό· αὐτές τις δυὸς νύχτες ποὺ είχε πάσι στὸ δάσος, τὸ κρύσταλλο τὸν είχε διαπεράσει ως στὸ κόκκαλο. «Οταν ἐκάθιστο στὸ περιβόλι τοῦ γιατροῦ είχε αἰσθανθῆ καὶ ὅλας οἴγος.

Μὰ δὲν θὰ ἥτον τίποτα, θὰ περνοῦσε! Αὖτις συνείθιζε αὐτὸς νὰ προσέχῃ τέτοια μικρὰ κρυολογήματα αὐδριο θὰ εἶναι πάλι καλά! Χτύπησε τὸ κουδούνι καὶ παραγγελε κονιάκ μὰ καὶ τὸ κονιάκ δὲν τοῦκανε τίποτα, οὔτε κανὸν τὸν ἔξαλισε ἄν καὶ ἥπιε πολλὰ ποτηράκια. Τὸ χειρότερο ἥτον ποὺ καὶ ὁ νοῦς του ἀρρώστησε νὰ σκοτίζεται δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ ἐσκεφτῆ καθαρός

Μιὰ φράση πέρασε. Πῶς αἰσθάνετο ἔτσι κουφασμένος! Γιατί κουνοῦσαν οἱ κουρτίνες τόσο πολὺ ἐνῷ δὲν φυσοῦσε καθόλου ἀγνειος. Μάτως

ἔσημαντε τίποτε ἀντό; Σηκωθηκε πάλι καὶ κύ-
ταξε μέσ' στὸν καθρέφτη ἦτον ἐλευσίνος; ναι, τὰ
μαλλιά του ἦτον πολὺ γκρίζα καὶ τὰ μάτια του
ἦταν πόκκινα στὶς ἄκρες. . . Φοβάστε ἀκόμα;
δὲν πρέπει νὰ φοβᾶστε. . . Γλυκειά μου Δάγνη!
"Αχ, ἔνα δλόσασπρο καπέλο. . .

Χτυπά ή πόρτα καὶ μπαίνει μέσα δ ἔξοδό-
χος. Τοῦ φέρνει ἐπὶ τέλους τὸν λογαριασμό του,
ἔναν μεγάλο λογαριασμό, δυὸς κόλες. Χαμογελῶ-
κε εἶναι πολὺ εὐγενῆς.

Ο Νάγκελ βριάζει ἀμέσως τὸ πορτοφόλι του κι' ἀρχίζει νὰ γυρεύῃ, κ' ἐνῷ γυρεύει ρωτᾷ, τρέμοντας ἀπὸ κακὰ προαισθήματα πόσο είναι ὁ λογαριασμός δ. Ξενοδόχος τοῦ λέγει: ἔχει ἀκόμα και φό ώς αὔριο, δὲν βιάζει, και μιᾶ ἄλλη μέρα...

Ποιὸς ἔρει ἀνὴρ παροδοῦσε καὶ δλας νὰ πληρώσῃ ἵσως καὶ νὰ μὴ παροδοῦσε! Γυρεύει καὶ δὲν βρίσκει χρήματα. Τί; δὲν εἰχε πιά; Πετά τὸ πορτοφόλι του καὶ ὀρχίζει νὰ ψάχνῃ τις τοέπτες του· εἶναι ἀπελπισμένος στὸ τέλος χώνει τὰ χέρια του στὶς τοέπτες τοῦ πανταλονιοῦ, βγάζει μερικὰ χαλασμένα καὶ λέγει:

— Ἐχοῦ ἔδω μερικὰ χοηὶατά, μὰ βέβαια δὲν
θὰ φτάνουν, βέβαια δὲν φτάνουν· μετρήστε
κ' ἐσεῖς.

— "Οχι, λέγει μι' δ ἔξενοδόχος, δὲν φτάνουν.
Ζεστάθηκε δ Νάγκελ, ἴδρωσε τὸ μετωπό του
λέγει νὰ δώσῃ αὐτὲς τις λίγες κορδώνες τοῦ ἔξενο-
δόχου ώς που νὰ βρῇ ταλλά του χοήματα καὶ
γυρεύει ώς καὶ στις τοέπες τοῦ γελέκου του
νᾶβρηγ κι' ἄλλα χαλασμένα. Μὰ δὲν βρίσκει
τίποτα. "Ισως δμως νὰ μποροῦσε νὰ δανειστῇ
ἄπο κανέναν. Ισως νὰ τούκανε κανεὶς αὐτὴν τὴν
άρση. "Αχ, Θεέ, ίωας, ἀν παρακαλοῦσε, νὰ βρι-
σκόταν κανεὶς νὰ τοῦ δανεισθῇ!

Ο ξενοδόχος δὲν είναι πιά γελαστός· όχόμα και τὴν εὐγένεια ἀφήνει κατὰ μέρος· παίρνει τὸ πορτοφόλι του Νάγκελ ποὺ είναι ἀπάνω στὸ σρατέζι κι' ὀρχίζει νὰ ψάγη ὁ Ἰδιος.

Ναί, κυτάξτε κ' ἐσεις, λέγει ὁ Νάγκελ. Μὰ
βλέπετε καὶ μόνο σας πῶς είναι δύο χαρτιά. Δὲν
δὲ γνωρεῖς δὲ νοῦς μου.

Μὰ ὁ ἔνεδοχος ἀνοίγει τὸ μέσα μέσα χώρισμα
οὐ πορτοφολιοῦ, διὰ μιᾶς λάμπει τὸ πρόσωπό
ου καὶ σὰν χαμένος φωνᾶται:

— Νά τα, ἐδῶ είναι! Χιλιάδες εἰν̄ ἐδῶ. Χω-
ρατεύατε λοιπόν θέλατε μόνο νὰ δῆτε ἀν̄ κατα-
αβάνω ἀπὸ χωρατά;

‘Ο Νάγκελ ἔγινε χαρούμενος σὰν παιδί. Ἀνέγεινεται πάλι ἐλαφρὰ καὶ εἰπε:

² Εφεδροι εις την αθλην των Πανεπιστημιον — Δεσιει πλησιον της σηλης δ κ. Σπυρος Ματσουκας — Φωτογρ. Κ. Α.

— Ναί, βέβαια, χωράτευας ἔτοι μιοῦ κατέβηκε νὰ κάνω ἔνα μικρὸ χωρατό. Ναί, ἔχω ἀκόμα πολλὰ χρήματα, δόξα τῷ Θεῷ γιὰ δῆτε, καλέ, γιὰ δῆτε!

Ἔταν πολλὰ χαρτονομίσματα, ἵνα σωρὸς κομάτια ἀπὸ χίλιες κορώνες τὸ καθένα. Ὁ ζενοδόχος εἶχε νὰ πάῃ ν' ἀλλάξῃ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πάρῃ τὴν πληρωμή του. Καὶ πολλὴ ὥρα ἔπειτα ἀφοῦ εἶχε φύγει, στοῦ Νάγκελ τὸ μέτωπο ἐλαμπεῖ δὲ ἰδρωτας κ' ἔφεμε δόλωληρος ἀπ' τὴν πολλή του ταροχή. Ἀχ, τί ἔξαντλημένος ποὺ ἦτον καὶ πῶς βούιζε τὸ κεφάλι του!

Σὲ λέγο ἔπεισε ἀπάνω στὸν καναπὲ σ' ἔναν ἀνήσυχο ὑπνοῦ μιλοῦσε δυνατά, τραγουδοῦσε, φώναζε νὰ τὸν φέρουν κονιὰκ κ' ἐπινε μισοκομισμένος καθὼς ἦτον. Ἡ Σάδος ἦτον δλην τὴν ὕδα στὴν κάμαρά του καὶ ἀν καὶ τῆς μιλοῦσε ἀδιάκοπα, καταλαβαίνε πολὺ λίγα ἀπ' ὅσα τῆς ἔλεγε. Κοιτόταν ἐκεῖ μὲ κλειστὰ μάτια.

"Όχι, δὲν θέλει νὰ γδυθῇ, λέει τί λέα! μέρα μεσημέρι! ἀφοῦ ἀκουεις ἀκόμα καὶ τὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν. Οὐτε τὸν γιατρὸν νὰ μὴ φωνᾶῃ, δῆλον ὃ γιατρὸς θὰ τοῦδεν μόνο μιὰ κίτρινη

— Δὲν θέλετε νὰ πάρετε κάτι ζεστό; φώτησε
ἡ Σάρα.

Κάτι ζεστό, τί ίδιες ποὺ είχε πάντα! Στήν στιγμή όταν τὸ μάθαινε δλη ἡ πόλις πώς πήρε κάτι ζεστό. Νὰ τὸ ξέρῃ καλά: αὐτὸς δὲν έχει

Εικόνες από την έπιστρατευσιν — Η ώρα τοῦ συσσιτίου — Φωτογρ. Κ. Α.

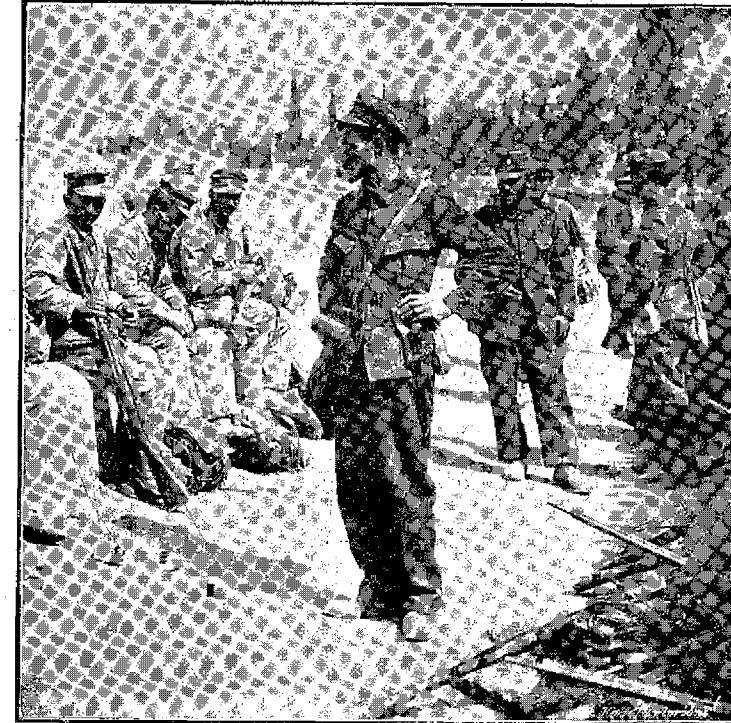
σκοπὸν νὰ προξενήσῃ δυσαρέσκειες, θέλει νὰ εἶναι δὲ πιὸ εύσυνείδητος καὶ φιλήσυχος κάτοικος τῆς πόλεως, μόνο μὲ ἀδειὰ νὰ περνᾷ ἀπ' τὸν δρόμο τῆς ἐκκλησίας καὶ ποτὲ νὰ μὴ βλέπῃ τὰ πράματα ἀλλιῶς ἀπ' τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ορκίζομαι σιδῶν Θεὸν πῶς ἔτοι εἶναι... Καὶ νὰ μὴ φοβᾶται η Σάρα. Ἔχει ἀλήθεια ποῦ καὶ ποῦ πόνους, μὰ ίσια ίσια γι' αὐτὸ δὲν γδύνεται ἔτοι θὰ περάσῃ πιὸ γλήγορα...

Ἐγίνετο δὲ χειρότερα κ' η Σάρα δρκισε νὰ φοβᾶται θὰ προτιμοῦσε νάφευγε, μὰ δὲ Νάγκελ τὴν καταλάβαινε κάθε φορὰ ποὺ ἐσηκώνετο καὶ τότε τὴν ρωτοῦσε δὲν θέλη νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ. Λοιπὸν ἐπερίμενε ὡς που νὰ κουραστῇ ἀπ' τὶς πολλές του δμιλίες καὶ νὰ τὸν πάρῃ δὲν πνιος. Πῶς μιλοῦσε, δὲ μὲ κλειστὰ μάτια, κατακόκκινος ἀπ' τὸν πυρετό. Τώρα εἶχε βρῆ, ἔλεγε, ἔναν καινούριο τρόπο νὰ καθαρίσῃ ἀπ' τὶς ψύρρες τὶς φραγκοσταριλίες τῆς κυρίας Στένερσεν: μιὰ μέρα θὰ πήγαινε σ' ἔνα μαγαζὶ καὶ δὲν ἀγόραζε ἔναν κουβά γεμάτο νέφτι, ἔπειτα θὰ πήγαινε στὴν ἀγορά, θάβγαζε τὰ παπούτσια του καὶ θὰ τὰ γέμιζε νέφτι. Ἔπειτα θὰ τὸν πάρει καὶ τὰ δύο, τὸ ἔνα μετὰ τὸ ἄλλο καὶ δὲν ἀρχίζει

νὰ χρενύῃ γύρω με τὶς κάλτοες, θὰ χρέει καὶ θὰ τραγουδοῦσε. Αὐτὸ θὰ ἔγινετο ἔνα πρωινό, δταν θὰ ἥτον πάλι καλά. Θὰ ἔκανε σωστὸ ἵπποδρόμιο, διλόκληρη παράστασι μὲ ἄλλογα, κι' αὐτὸς θὰ χτυποῦσε μὲ τὸ καμτσίκι.

Ἔπειτα διασκέδαζε νὰ βρίσκῃ ἀστεῖα δνδυματα καὶ τίτλους γιὰ τοὺς γνωσίους του π. κ. τὸν Ράινερτ τὸν δικαστὴ τὸν ἔλεγε Μπίλγκε. κ' ἔλεγε πῶς Μπίλγκε εἶναι τίτλος. Κύριος Ράινερτ, ἀξιότιμος Μπίλγκε τῆς πόλεως, ἔλεγε. Ἔπειτα ἀρχίσεις νὰ σκέπτεται ὡς πόσο ὑψος νὰ ἔχουν στὸ σπίτι τοῦ προξένου. Ἀνδρεῖσν οἱ κάμαρες ἀπ' τὸ πάτωμα ὡς στὸ ταβάνι. Τρεῖς πῆχες καὶ μισῆ, τρεῖς πῆχες καὶ μισῆ! φώναζε ἀδιάκοπα, τρεῖς πῆχες καὶ μισῆ, τὸ βρῆκα, τὸ βρῆκα! δὲν εἶναι ἔτοι; Ἀλήθεια, σοβαρὰ τὸ λέει! Τί νὰ κάνῃ ποὺ ἔχει ἔνα κόκκινο ψαριοῦ στὸν λαιμό, ἀλήθεια, δὲν λέει ψέματα, κι' ἀπὸ αὐτὸ αἰματώνει, καὶ ποὺ πονεῖ κι' δλας...

Ἐπὶ τέλους κατὰ τὸ βράδυ τὸν πῆρε καλὸς ύπνος. Κατὰ τὶς δέκα ξύπνησε πάλι ἥτον μόνος κι' ἥτον ἀκόμα ξαπλωμένος στὸν καναπέ. Μιὰ κουβέρτα ποὺ τὸν εἶχε φέρει η Σάρα ἀπάνω του, εἶχε πέσει κατὰ γῆς, μὰ δὲν ἐκρύωνε. Ή

Μετὰ τὴν διανομὴν τῶν όπλων — Φωτογρ. Κ. Α.

"Ἐξαφνα κυτάζει τὸ δάχτυλό του καὶ βλέπει πῶς τοῦ λείπει τὸ δαχτυλίδι. Στὴν στιγμὴν ἡ καρδιά του ἀρχίζει νὰ χτυπᾷ δυνατά: κυτάζει καλά: μιὰ ἔλαφρή μαύρη γραμμή γύρω στὸ δάχτυλο, μὰ ὅχι τὸ δαχτυλίδι! "Οχ, Θεέ μου! Δὲν τὸ εἶχε τὸ δαχτυλίδι, βέβαια, τὸ εἶχε φέρει στὴν θάλασσα, νόμιζε πῶς δὲν τοῦ χρειαζόταν πιὰ ἀφοῦ εἶχε ἀποφασίσει νὰ πεθάνῃ καὶ γι' αὐτὸ τὸ εἶχε φέρει στὴν θάλασσα. Μὰ τώρα ποὺ δὲν τὸ εἶχε πιά, τώρα ποὺ δὲν τὸ εἶχε πιά!

Πετιέται πάλι ἀπ' τὸ κρεββάτι, βάζει μερικὰ ρούχα καὶ γυρίζει σὰν τρελλὸς μέσ' στὴν κάμαρα. Ἡτον δέκα ή δώρα ὡς στὶς δώδεκα ἔπειτε νὰ τῶχη βρῇ τὸ δαχτυλίδι, ἀκριβῶς στὶς δώδεκα, ὅχι τὸ δαχτυλίδι, τὸ δαχτυλίδι...

"Οφιά κάτω τὶς σκόλες, στὸν δρόμο, πρὸς τὴν προκυμαία. Στὸ ξενόδοχειο τὸν βλέπουν, μὰ δὲν τὸν μέλει εἶναι ἔξαντλημένος, τὰ γόνατά του τρέμουν, μὰ δὲν τὸν μέλει. Βέβαια, τώρα κατάλαβε ποιός ἥτον δ λόγος τοῦ φόβου ποὺ βάρυνε τὴν ψυχή του δὲν οὖλη μέρα: τοῦλειτε τὸ δαχτυλίδι! Καὶ τοῦ εἶχε φανερωθῆ κ' η γυναῖκα μὲ τὸν πράσινο σταυρό.

Κατατρομαγμένος πηδᾷ μέσ' τὴν πρώτη βάρκα

καὶ βρέσκει στὸν γιαλό. Εἶναι δεμένη στὴν ἔηρά καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὴν λύσῃ. Φωνάζει ἔναν ἄνθρωπο καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τοῦ τὴν λύσῃ, μὰ δὲ ἄνθρωπος τοῦ ἀπαντᾶ πῶς δὲν μπορεῖ, γιατὶ ἡ βάρκα δὲν εἶναι δικῆ του.—“Ελα τώρα καὶ λύσε την, λέγει ὁ Νάγκελ, πρόκειται γιὰ τὸ δαχτυλίδι· ἐπὶ τέλους τὴν ἀγοράζω καὶ τὴν βάρκα.—Μὰ δὲν βλέπει, τοῦ λέει ὁ ἄλλος, πῶς εἶναι αἰλιδωμένη, δὲν βλέπει τὸ λουκέτο;—Καλά, τὸ λουκέτον νὰ πάρῃ ἄλλη βάρκα.

Κι' ὁ Νάγκελ πήδηξε μέσ' σὲ μῖ ἄλλη βάρκα.

—Ποὺ θέτε νὰ πάτε; ωρᾶς ὁ ἄνθρωπος.

—Θέλω νὰ βρῶ τὸ δαχτυλίδι. Ισως νὰ μὲ ξέρης, είχα ἐδῶ ἔνα δαχτυλίδι, νά, μπορεῖς νὰ δῆς καὶ τὸ σημάδι, δὲν σοῦ λέω ψέματα. Μὰ τώρα τῷριξα τὸ δαχτυλίδι στὴν θάλασσα, θὰ εἶναι κάπου ἐδῶ ξέω.

Ο ἄνθρωπος δὲν τὰ καταλάβαινε αὐτὰ τὰ λόγια.

—Θέλετε νὰ βρήτε ἔνα δαχτυλίδι στὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης; λέγει.

—Βέβαια θέλω, λέγει ὁ Νάγκελ. Βλέπω πῶς καταλαβαίνεις τί σοῦ λέω. Ἐπειδὴ πρέπει νὰ τὸ ξανάβω τὸ δαχτυλίδι μου, τὸ καταλαβαίνεις κι' αὐτό, βέβαια. —Ελα, τράβα κουπὶ νὰ πάμε.

Ο ἄνθρωπος ωρᾶς πάλι:

—Θέλετε νὰ βρήτε ἔνα δαχτυλίδι ποὺ φέρεται μέσ' τὴν θάλασσα;

—Ναί, ναί, ἔλα τώρα. Θὰ σὲ πληρώσω καλά.

—Γιὰ τὸν θεοῦ! ἀφήστε τα τώρα αὐτά! Τι, θέλετε μὲ τὰ δάχτυλα νὰ τὸ φαρέψετε;

—Ναί, μὲ τὰ δάχτυλα δὲν ἔχει νὰ κάνῃ πῶς ξέρω νὰ κολυμπῶ σὰν χέλι, ἀν χρειαστῇ κολύμπι. Μὰ μπορεῖ νὰ βροῦμε καὶ κάτι ὄλλο γιὰ νὰ τὸ φαρέψωμε, αὐτὶ τὰ δάχτυλα.

Κ' ἐπὶ τέλους ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται μέσ' τὴν βάρκα. Κάθεται κι' ἀρχίζει νὰ συζητῇ πάλι μὰ τὸ πρόσωπό του τώχει γυρισμένο ἀπ' τὸ ὄλλο μέρος. Εἶναι τρέλλα, λέει, νὰ γυρεύῃ πανεὶς τέτοιο πρᾶμα· ἀν ἥτον μιὰ ἀλυσίδα ἡ μιὰ ἀγκυρα, καλά, μὰ ἔνα δαχτυλίδι! Καὶ χωρὶς νὰ ξέρῃ ἀκριβῶς σὲ ποιὸ μέρος!

Κι' ὁ Νάγκελ ἀρχίσει νὰ καταλαβαίνῃ τί ἀδύνατο ποὺ ἥταν αὐτὸ ποὺ ξητοῦντος. Μὰ τότε ἔπερπει καὶ νὰ τὸ πάρῃ ἀπόφασι πῶς ἥτον χαμένος. Τὰ μάτια του ἀγρίεψαν, ἔτρεμε ἀπ' τὸν φόβο κι' ἀπ' τὸν πυρετό. Ἐτοιμάζεται νὰ φύγῃ μέσ' τὴν θάλασσα, μὰ δὲ ἄνθρωπος τὸν πιάνει καὶ δὲ Νάγκελ σωριάζεται ἔξαντλημένος καθὼς εἶναι, ἀπήμαρος νὰ παλαιύψῃ μὲ κονέναν. Θεέ, πῶς γίνεται δύο χειρότερα! Είχε χάσει τὸ δαχτυλίδι· σὲ λίγο κόντεβαν δώδεκα, καὶ τὸ δαχτυλίδι δὲν τὸ εἶχε!

Ἐκείνη τὴν στιγμὴ μιὰ λάμψις διαυγείας

φώτισε τὸν νοῦ του καὶ σὲ δυὸ τρία λεπτά ἀμέτρητες σκέψεις πέρασαν ἀπ' τὸ κεφάλι του. Σκέψη φίηκε κι' ὅτι εἶχε ἔχεισει ὡς τότε, πῶς δηλαδὴ προχθὲς τὸ βράδυ εἶχε γράψει ν' ἀποχαιρετήσῃ τὴν ἀδελφή του καὶ τὸ γράμμα εἶχε κι' ὄλας φύγει. Δὲν εἶχε πεθάνει ἀκόμα, μὰ τὸ γράμμα ἔκανε τὸν δρόμο του, δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ἐμποδίσῃ πανεῖς, ταξίδευε κι' ὅταν θὰ τὸ λάβαινε ἡ ἀδελφή του, ὀρισμένως ἔπερπε νὰ είγαι αποθαμάνεσ. —Αλλως τε καὶ τὸ δαχτυλίδι εἶχε χαθῆ, δὲν ὑπῆρχε πιὰ ἔλπις...

Τὰ δόντια του τρέμουν καὶ χτυποῦν. Κυτάζει γύρω του ἀπελπισμένος, μόνο ἔνα πήδημα τὸν χωρίζει ἀπ' τὴν θάλασσα· κυτάζει τὸν ἄνθρωπο ποὺ βασιζεῖ τὸ κουπὶ ἀκόμα ἔχει γυρισμένο τὸ πρόσωπο μὰ φαίνεται πῶς προσέχει, πῶς εἶναι στοιμός νὰ πεταχτῇ ἀν τύχῃ ἀνάγκη. Μὰ γιατί τώχει πάντα γυρισμένο τὸ πρόσωπο ἀπ' τὸ ὄλλο μέρος;

—Ἐλάτε νὰ σᾶς βγάλω στὴν ἔηρά, λέγει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Καὶ τὸν πιάνει τὸν Νάγκελ καὶ τὸν σηκώνει καὶ τὸν βάζει στὴν ἔηρα.

—Καληνύχτα! λέγει ὁ Νάγκελ καὶ τὸν γυρνά τὴν ράχη. Μ' αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τὸν ἀκολουθεῖ, περιπατῶ ἀπὸ πίσω του καὶ τὸν προσέχει. —Ο Νάγκελ γυρίζει πάλι θυμωμένος καὶ τοῦ λέγει ἄλλη μιὰ φράσα: Καληνύχτα! καὶ κάνει νὰ πηδήξει πάλι στὴν θάλασσα.

Κι' ὁ ἄνθρωπος πάλι τὸν πιάνει.

—Ἐννοια σου, δὲν τὸ κατορθώνεις, λέγει τοῦ Νάγκελ μέσ' στὸ αὐτὸν, ξέρεις πολὺ κολύμπι κι' ἀν πέσης, πάλι θ' ἀνέβης ἀπάνω.

—Ο Νάγκελ στέκεται καὶ συλλογίζεται. Ναί, ήξερε πολὺ καλὸ κολύμπι, ίσως πάλι ν' ἀνέβαινε ἀπάνω. Γυρνᾷ καὶ βλέπει τὸν ἄνθρωπο, τὸν κυτάζει, μιὰ σιχαμένη δύνις τὸν ἀντικρύζει, δὲ Μινούττας!

—Νὰ χαθῆς, σιχαμένη δχιά, φωνάζει ὁ Νάγκελ καὶ παίρνει τὴν τρεχάλα. Τρέχει σὰν μεθυσμένος, κλονίζεται, πέφτει, σηκώνεται πάλι καὶ τρέχει δλα στριφογυρίζουν μαζί του καὶ τρέχει τρέχει νὰ φτάσῃ στὴν πόλι. Πάλι δὲ Μινούττας τοῦ εἶχε χαλάσει τὰ σχέδιά του! Γιὰ τὸν θεοῦ τοῦ θεοῦ, τί νὰ κάνῃ ἐπὶ τέλους; Πῶς ζαλίζονταν τὰ μάτια του! Πῶς βούνιζε δῆλη ἡ πόλις! —Ἐπεσε πάλι κατὰ γῆς.

Σηκώθηκε στὰ γόνατα καὶ κουνοῦσε ζαλισμένος τὸ κεφάλι του δεξιὰ κι' ἀριστερά. —Ακου! ποιός φωνάζει ἀπ' τὴν θάλασσα! Κοντέβουν δώδεκα καὶ τὸ δαχτυλίδι ἀκόμα δὲν βρέθηκε. Καὶ τὸν ἀκολουθοῦσε ἀπὸ πίσω ἔνα σιχαμένο ζῷο, ἔνα τέρας μὲ κέρα πούβγαιναν ἀπ' τὸ κεφάλι καὶ μὲ ξένα μεγάλο κίτρινο νύχι στὴν μύτη... Φύγε ἀπὸ δῶ! Φύγε ἀπὸ δῶ! —Ηεχον-

ταν πάλι φωνὲς ἀπ' τὸ μέρος τῆς θάλασσας κι' ὁ Νάγκελ βογκᾶ καὶ σφίγγει τὸ αὐτιά του μὲ τὰ χέρια του γιὰ νὰ μὴ τὶς ἀκούσῃ.

Καὶ πετιέται πάλι. —Άκομα δὲν εἶχαν χαθῆ δλες οἱ ἑλπίδες, ἀκόμα τοῦ ξμενε ἔνα σίγονδο μέσον, ἔνα πιστόλι, τὸ καλύτερο μέσο σ' αὐτὸν τὸν κόσμο! Καὶ κλαίει ἀπὸ εὐγνωμοσύνη, τρέχει μ' ὅλη τοὺ τὴν δύναμι καὶ κλαίει ἀπὸ εὐγνωμοσύνη ποὺ τὸν νύχτας ἀκόμα αὐτὴ ἡ ἑλπίς. —Εξαφνα συλλογίζεται πῶς εἶναι νύχτας δὲν μπορεῖ νάθρη πιστόλι, δλα τὰ μαγαζιά εἶναι κλειστά. Οἱ δυνάμεις τοὺ τὸν ἔγκαταλέπουν, γέρνει ἐμπρὸς καὶ χωρὶς νὰ βγάλῃ φωνή, πέφτει μὲ τὸ μέτωπο χάρω.

—Εκείνη τὴν στιγμὴ βγάλουν ἀπ' τὸ ξενοδοχεῖο δὲν μεριδός καὶ μερικοὶ ἄλλοι γιὰ νὰ δοῦν τὶ γίνηκε.

Τότε ξύπνησε καὶ κύταξε γύρω τρομαγμένος, εἶχε ὄνειρευτῆ, ήταν ἀκόμα στὸ κρεββάτι του!

Στέκεται μιὰ στιγμὴ καὶ συλλογίζεται. Κυτάζει τὸ χέρι του, τὸ δαχτυλίδι λείπει κυτάζει τὸ ρολόι του, εἶναι δώδεκα, μόνο μερικά λεπτά λείπουν. —Ισως νὰ μποροῦσε νὰ ξεφύγῃ, ίσως νὰ ξεώζετο! Μὰ ἡ καρδιά του χτυπά προμερά καὶ τρέμει, τρέμει. —Ισως νὰ μποροῦσε νὰ γίνη δώδεκα χωρὶς νὰ συμβῇ τίποτα; Παίρνει πάλι τὸ ρολόι στὸ χέρι καὶ τὸ χέρι του τρέμει μετρά τὰ λεπτά... τὰ δευτερόλεπτα...

—Ἐκεῖ τοῦ πέφτει τὸ ρολόι κατὰ γῆς πετιέται ἀπ' τὸ κρεββάτι... Μὲ φωνάζει, μὲ φωνάζει! λέγει καὶ τρέχει στὸ παράθυρο καὶ κυτάζει ξέω. Βάζει γλήγορα μερικὰ φούχα, ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ τρέχει ξέω στὸ δρόμο. Κυτάζει γύρω κανεὶς δὲν τὸν βλέπει. —Ορμῇ τρεχάτος πρὸς τὴν θάλασσα. —Η δισπορη ράχη τοῦ γελέκου του φωτίζει τὸν δρόμο ποὺ τρέχει. Φτάνει στὴν προκυ-

μαία, τρέχει ίσια ξέω στὸν μῶλο καὶ μὲ ξνα πήδη πηδᾶ στὴν θάλασσα.

Μερικὲς φρύσκες ἀνεβαίνουν.

XXIII

Τώρα, τὸν Ἄπολιο αὐτοῦ τοῦ χρόνου, κατέβαιναν μιὰ φορά ἡ Δάγη καὶ ἡ Μάρθα τὸν δρόμο, ἀργά τὴν νύχτα γύριζαν ἀπὸ μιὰ διασκέδασι καὶ πήγαιναν σπίτι. —Ητον σκοτεινό καὶ σὲ πολλὰ μέρη εἶχε πάγο στὸν δρόμος γι' αὐτὸ περπατοῦσαν σιγά.

—Όλο συλλογίζομαι αὐτὸ ποὺ τρέχαν γιὰ τὸ Νάγκελ σήμερα τὸ βράδυ, εἶπε ἡ Δάγη πολλά, τὰ ἀκούα πρώτη φορά.

—Εγὼ δὲν ἀκούσα τίποτα, εἶπε ἡ Μάρθα, πήγα ξέω.

—Μὰ ἔνα πρᾶμα δὲν ήξεραν, ἔξαπολούμενος ἡ Δάγη, ἐμένα ὁ Νάγκελ μούλεγε ἀπὸ τὸ περισμένο παλοκαῖρι πῶς δὲ Μινούττας δὲν θὰ εἴχε καρδιά τοὺ, τὸ δαχτυλίδι λείπει· Κυτάζει τὸ χέρι του, εἶναι δώδεκα τόσα, μέριμνα, μόνο μερικὰ λεπτά λείπουν. —Ισως νὰ μποροῦσε νὰ ξεφύγῃ, ίσως νὰ ξεώζετο! Μὰ ἡ καρδιά του χτυπά προμερά καὶ τρέμει, τρέμει. —Ορμῇ τρεχάτος πρὸς τὴν θάλασσα. —Η δισπορη ράχη τοῦ γελέκου του φωτίζει τὸν δρόμο ποὺ τρέχει. Φτάνει στὴν προκυ-

μαία;

—Ναί.

Εἶχαν φτάσει στὸν δρόμο τῆς ἐπικλησίας γύρω των τόδασος ἥτον ησυχο καὶ σκοτεινό δὲν ἀκούετο ἄλλο παρά μόνο τὰ βήματά των.

—Υστεροῦ ἀπὸ πολλὴ ὡρα εἶπε ἡ Δάγη πάλι:

—Ἐδῶ ήρχετο πάντα περίπατο.

—Ποιός; ωρῆς ή Μάρθα. Γλιστρᾶ ἀδωδὲν θές νὰ με πιάσης; Ναί, μὲ πιάσε μὲ σὺ καλύτερα.

Καὶ προχώρησαν σιωπηλές, χέρι χέρι, σφιχτὰ μία κοντὰ στὴν ἄλλη.

KNOYΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

ΤΕΛΟΣ

[Μεταφρ. Τ.]

ΕΕΝΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Η ΝΕΑ ΤΑΡΑΝΤΙΝΗ

Τοῦ ποιητῆ Ν. Χατζάεα

Κλόψτε ἀλκυόνες μου γλυκές, ὃς ἔσεις πουλιά ἵερα,
πουλιά ἀκριβά τῆς Θέτιδας, κλάψτε τώρα πικρά.

Ἡ ὁραία Μυρτοῦλα ἔζησεν ἡ νέα ταραντινή!
ἔνα πλοῖο τὴν ἔφερον σὲ χώρα μακρινή.
Ἐκεῖ ὃ νέμανος, οἱ σκοποὶ εἰμέλλαν κ' οἵ αιλοί
ὧς τὸ κυπρόφλι πάντα τὸν ἔχομν τῆς ἐραστῆ.
Γι' αὐτὴν τὴν μέρα, ἔνα κλειδί στὸν Κέδρο φροντιστὰ
κλειδώσε τὸν ὑμεναίου τῆς τὴν ἀστρη φροεσιά,
τὸ μάλαμμα, τὰ μπράτσα τῆς δποῦ θά δράτε, καὶ
τὶς μυρούδιες για τὰ ἔξανθη μαλλάκια τῆς, ὡμέ.
Οὐας σήνην πλάση μοναχή μὲ τ' ἄστρα μυστικά
μιλῶντας, ὃ ἀγριος ἀνερος ποὺ φύσας στὰ πανιά
τὴν περιζώνει. Ἀλάργα τῆς αὐτῆ είλαν τὴν στιγμή
οἱ ναῦτες κράζει... ξεγλυστρός στὸ κύμα τὸ βαθύ.

Γλυστρός στὸ κύμα τὸ βαθύ ἡ νέα ταραντινή!
μές στὸ γιαλό βιθίστηκε τ' ὁραῖο τῆς τὸ κορμί.
Ἡ Θέτιδα δοκόθυντας σὲ κούφωμα σπηλιᾶς,
ἀπ' τῶν τερφάτων τὴν δργή, τὴν ἔκρυψε μεμιάς.
Στὶς Ηηοηδές ἔδωκεν ὑπερα προσταγή
ψηλά ἀπὸ κάθε καποιαὶ νὰ τὴν πάν δργή.

Τὴν φέρονταν σὴν ὄμρογιαλιὰ... καὶ στὸ ἀκρωτήρι πά
τοῦ Ζέφυρου, τὴν ἔπαλωσαν γλυκά. Κι ἀπὸ μακριὰ
τὶς ὄμροφάδες τοὺς καλοῦν μὲ δυνατές φωνές,
κ' οἱ νύφες ἀπὸ τὰ βουνά, τὰ δάση, τὶς πηγές,
ὅλογρά στὸ φέρετρο τὸ στήθος τοὺς κτιστοῦν
κ' ὅλες τὸ πένθος σέργοντας ὠμέ μυρολογοῦν:

Ὦμέ, τὸν ἔρωμένο σου δὲν πρόφταξες νὰ δῆς:
οὔτε τὴν ἀπότη φορεσία τοῦ γάμου νὰ τινθῆς.
Τὸ μάλαμμα τὰ μπράτσα σου δὲ στόλισ... οἱ γλυκές,
τὴν κόμη σου δὲν ἔλουσαν καθόλου, οἱ μυρούδιές.

[Μεταφρ. ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ] ΑΝΤΡΕ ΣΕΝΙΕ

Ο ΜΕΣΣΙΑΣ

Ἡταν νύχτα καὶ ἥταν μονάχος.

Κ' ἐκυττοῦσε μακριὰ πρὸς τὰ τείχη μιᾶς
στρογγυλῆς πόλεως, καὶ διευθύνθησε στὴν πόλι.

Κ' ὅταν ἐφθασε κοντά, ὀλιούσε μέσ' στὴν πόλι
τὸ πέρασμα τῆς χαρᾶς, καὶ τὸ γέλιο ἀπ' τὸ
στόμα τῆς εὐθυμίας, καὶ καθαρὸ τὸν ἥχο πολλῶν ἀνθρών. Κ' ἐκτύπησε τὴν πύλη, κ' οἵ φύλα-
κες τοῦ ἀνοιξαν.

Ἐκεὶ εἶδε ἔνα σπίτι, ποὺ ἥταν ἀπὸ μάρμαρο,
μὲ μαρμαρένιες κολόνες μπροστά καὶ πάνω στὶς
κολόνες ἐκρέμοντο ἀνθοστέφανα· κι' ἀπὸ μέσα
κι' ἀπ' ἔξω λαμπάδες φωτοβιούσαν καὶ κέδρι-
νες δᾶδες. Σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ματήμε μέσα.

[Μεταφρ. ΑΘ. ΜΙΧΑΣ]

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΔ

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ*

ΓΙΑ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Α π' ὅλας τὰς οἰκουμεράς, δσαι ἑώφαζον τὰ
Ἀδνόματα τῶν συζύγων των τὴν 7 Ιανουα-
ρίου ἡμέραν τοῦ Ἀγίου Ιωάννου τοῦ Βαπτι-
στοῦ, καμία δὲν ἤσκει μεγαλυτέραν καθαριό-
τητα, λεπτότητα καὶ ίδιοτροπίαν παρ' ὅσην ἡ
κυρὰ Διαμαντηρεῖζενα, η σύνυγος τοῦ καπετάν
Γιάννη τοῦ Τζαρέρη. "Ο καπετάν-Γιάννης,
ἀφοῦ εἶχεν ἀλλάξει δύο η τρεῖς βρατσέρες, ἔνα
γολεττή, ἔνα «λόβερ», καὶ δύο ουδούνες, δλα
σκάφη, ἔκαστον τῶν δποίων δὲν ἐμράτησε πορα-
πάνω ἀπὸ δύο ἔτη εἰς τὴν κατοχήν του — ἀμα
ενρισκε καλὸν ἀγοραστὴν τὰ ἔξεκομινε τὸ ἐν
μετὰ τὸ ἀλλο, καὶ τέλος ἐκ τῶν διαφόρων τού-
των πωλήσεων, ἀφοῦ ἔκαμε τὸν ἰσολογισμόν
του, εὑρέθη νὰ ἔχῃ αὐθήσει κατὰ δκτῷ η δέκα
χιλιάδας δραχμὰς τὸ ἀρχικὸν κεφάλαιον, τὸ
δποίων κατεῖχεν δτον ἐναυπήγει τὴν πρώτην
τοῦ βρατσέραν, μὴ ὑπερβαίνον τὰς τρισχίλιας
δραχμάς.

Λοιπόν, νέος ἀκόμα, σαρανταπέντε ἐτῶν,
ἐπειδὴ ἔκεινο ἀδυτον τοῦ οἴκου, δπου εἶχε τὰ
εἰκονίσματα μὲ τὴν κανδήλαιν, δλίγα κιβώτια,
ἔνα κομμόν, καναπὲν κτλ., ὥστε τοῦτο ἡστρα-
πτε κυριολεκτικὸς ἀπὸ τὴν λευκότητα καὶ τὴν
καθαριότητα. Οὐδέποτε ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ἐπέ-
τρεπεν εἰς τὸν σύζυγόν της, εἰς τὸν υἱόν της, εἰς
τὴν μητρά της, εἰς τὴν ἀδελφήν της, εἰς τὴν
πενθεράν της, εἰς τὴν ἀνδραδέλφην της, ν' ἀνα-
βωσιν ἔκει ἐπάνω. Αὐτὴ καὶ μόνη ἀνέβαινε,
συνήθως ἀπαξ τῆς ἡμέρας, τὴν ὕδραν παθ ἦν
ἡκούνετο δ κώδων τοῦ ἐσπερινοῦ, διὰ ν' ἀνάψῃ
τὸ κανδήλη, νὰ κάμη τὸν δταυρόν της, καὶ νὰ
θυμιάσῃ. Πρὸς τοῦτο εἶχεν ἐν ζεῦγος ἀπὸ λευ-
κοτάτας ἐμβάδας, τὰς δποίας ἔκει ἐπάνω μόνον
ἔφρόει. Ἀνέβαινε μὲ τὰς συνήθεις γόβας της
ἔως τὸ κεφαλόσκαλον, τὰς ἀφηνεν ἔκει καὶ ἐφό-
ρει τὰς ἰδιαιτέρας ἐμβάδας η κουντούρες. Εἶχε
καὶ δύο η τρία «πατήματα» η «ψωνιά», καθα-
ρώτατα, σιρωμένα κατ' ἀποστάσεις, ἀνά ἐν ἡμισυ
βῆμα, δποις δίπτον εἰς τὰ ποτάμια καὶ τὰ περά-
ματα τῶν χειμάρρων λίθους ἐδῶ-ἔκει κατὰ πλά-
τος τοῦ διεύματος, διὰ νὰ πατήσουν ἐπάτει εἰς
αὐτὰ καὶ μετ' εὐλαβείας ἐπλησίαζεν εἰς τὸ εἰκο-
νοστάσιον, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ πρὸς τοὺς Ἐφε-
σίους χρέη.

Ο ἄλλος, δ καπετάν-Γιάννης, διηγεῖτο ταῦτα
κατὰ τὸ φαινόμενον παραπονούμενος, λίσως μᾶλ-
λον πράγματι ευχαριστημένος, εἰς τὸν στενωτέ-
ρους φίλους του.

* Απὸ τὸν τόμον διηγημάτων «Η Νοσταλγία»
Α. Παπαδιαμάντη, ἐκδ. Γ. Φένη, δρ. 2.

— 'Ακοῦς ἐσύ, βρεῖς ἀδελφέ! . . . Νὰ ἔχῃ βάλη
ὅλο τὸ σεβταῖ της στὸ σπίτι της, στὸ προικιό
της, στὸ ἔπανω πάτωμά της! Νὰ θέλῃ καὶ καλά,
νὰ τὸ κάμην νὰ μιλῇ, νὰ φέγγη, ν' ἀστράφη! . . .
Δὲν λυπᾶται τὸν κόπο της, ή σκύλα, ν' ἀσβε-
στώνη τοεὶς φορὲς τὴν ἔβδομάδα, πέντε φορὲς
τὴν ἔβδομάδα νὰ σφουγγαρίζῃ! . . . Μ' ἔχει ἀφα-
νίσει στὸν ἀσβέστη, δὲν προφταίνω νὰ τῆς ἀγο-
ράξω σφουγγάρια. . . . Κάθε Σάββατο ἔρχεται δ
Στέφριος δ Καμινῆς καὶ μοῦ γυρεύει λεπτά. . .
Τάκοῦτε σεῖς! . . . Οἱ βουτηχτάδες, οἱ Καλυμνιοί,
οἱ Αίγαντες, οἱ Τριμεριῶτες, δὲν ἔχουν ἄλλο
μουστερή ἀπὸ μένα. . . . Μάθανε τώρα τὸ δρόμο,
καὶ σπηγαίνουν τὰ ἵσα στὸ σπίτι. «Σφουγγάρια
καλά! Σφουγγάρια καλά!» 'Απ' τὸ Θεόδ νὰ
τωῦρῃ, ή σκύλα, μ' ἀφάνισε. . .

³ Ἀλλὰ καὶ τὸ πάτωπάτωμα, ἡ συνήθης κατοικία τῆς οἰκουγενείας, δὲν ξέμενεν ὅπλωσιν εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ἐκ μέρους τῆς οἰκουμένης. Ἡ ἑστία, οἱ τοῖχοι, ἡ δροσιφή, ὅλα ἔλαμπτον. Τὸ πάτωμα ἦτο στρωμένον μὲν ψάθες καὶ μὲν πεντέρια, τὰ δὲ ποῖα κάθε πρωί, συχνά καὶ τὸ βράδυ, ἐξέστρωνοντο, ἐτινάσσοντο ἐπιμελῶς, ἐπικουπίζετο τὸ πάτωμα, εἰτα ἐσφρουγγαρίζετο, πότε δλον, πότε μέρος, καὶ πάλιν τὰ πεντέρια ἐστρώνοντο καὶ διημετοῦντο μετὰ φιλοκαλίας, ὥστε νὰ ἔχειλευς κανεὶς νὰ τὰ βλέπῃ.

“Ἐν διπόγευμα, ἡ Διαιμαντηρεῖς να συνέβη
ν ἀνακαλύψῃ — ἀνήκουστον πρᾶγμα — ἕνα κο-
ριὸν ἔρποντα ἐπὶ τῆς ψάθας, προϊὸν μὴ ἔχον
δικαίωμα εἰσόδου εἰς τὴν οἰκίαν. Υπώπτευσεν
ἀμέσως ὅτι τὸ ζωύφιον θὰ εἴχε πέσει ἀπὸ τὸ
φύρεμα μιᾶς πτωχῆς γειτόνισσας, ἵτις πρὸ μι-
κροῦ εἶχεν ἔλθει νὰ ξητήσῃ ἐν δοχείον ἑλαίου
δανεικόν. Τόσον ἐσυγχίσθη, ὃστε ἐνῷ πρὸ μιᾶς
ῶρας μόλις εἴχε στεγνώσει τὸ πάτωμα ἀπὸ τὸ
πρωινὸν σφουγγάρισμα καὶ μόλις εἴχε στρώσει
τὰ μεντέρια, ἀμέσως ἐβάλθη εἰς νέον κόπον
πάλιν, κι ἀσχισε νὰ τὰ ξεστρώνῃ ὅλα, ψάθες,
κυλίμια, μαξιλάρες, μεντέρια, καὶ νὰ τὰ μετα-
φέρῃ ἔξω εἰς τὴν αὐλήν, νὰ τὰ τινάξῃ ἐκ νέου,
νὰ ἐρευνᾷ λεπτομερῶς τὸ πάτωμα, καὶ τέλος,
ὅταν δὲν εὗρε που δεύτερον ἄτομον τοῦ μυσα-
ροῦ ζωύφιου, ἀπεφάσισε νὰ στρώσῃ ἐκ νέου
ὅλα τὰ μεντέρια τῆς.

Κατὰ τὴν Σύναξιν Ἀγίου Ιωάννου, τὴν ἐπαύριον τῶν Φώτων, ἔωρταζεν, ὡς εἴπομεν, καὶ ὁ καπετάν - Γιάννης ὁ Τζαφέρης, μαζὶ μὲ δλοις τοὺς ἄλλους Γιάννηδες. Υπῆρχον δὲ πολλοὶ εἰς τὸ χωρίον — σχεδὸν πᾶσα τριτη οἰνία εἶχε ἔνα Γιάννην — τοὺς δτοίους εἰσευρυόν ἀκριβῶς δλοις καὶ εἰχόν τὸν κατάλογον, οἱ δύο πιστοὶ φίλοι, ὁ Ἀποστόλης ὁ Καλούμας καὶ ὁ Πέτρος ὁ Γύ-

φαρος, διμφύτεροι βαστάζοι τῆς ἀγυρδᾶς. Ἐδέχετο δὲ ἔξαιρετικῶς κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἡ Διαμαντηρεῖταινα δόλους τοὺς ἐπισκέπτας, δόλους τὸ χωρίον, σχεδὸν χωρὶς νὰ μορφάζῃ. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔκαμε θυσίαν τὸ κάτω πάτωμα τῆς οἰκίας της. Εἶχεν δόμως ίδιαιτέραν ὑπηρεσίαν διωργανωμένην εἰς τὴν αὐλήν, ἔνδοθεν τῆς αὐλόπορτας, διὰ τὰ ξυπόδητα καὶ τοὺς μάγκες τῆς ἀγυρδᾶς, τοὺς δόποιους ἐφίλευεν ἐκεὶ διὰ χειρὸς τῆς μητρός της ἢ τῆς ἀδελφῆς της, χωρὶς νὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν.

Μίαν χρονιάν, πρὶν ἔλθωσιν ἀκόμη αἱ μεγάλαι ἐօρται τοῦ χειμῶνος, οἱ δύο εἰρημένοι πιστοὶ φίλοι, ὁ Ἀποστόλης ὁ Καλόνυμος καὶ ὁ Πέτρος ὁ Γύνφαρος, διεβολικῇ συνεργείᾳ εἶχαν μαλλώσει μεταξὺ των. Κατὰ τᾶλλα ἕτη ἐσυνῆθιζαν οἱ δύο νὰ πηγαίνουν «κονσέρβα», ὡς ἐλεγαν, δηλ. ὡς δύο συμπλέοντα πλοῖα, νὰ φέρουν γύραν εἰς δλας τὰς οἰκίας δσαι ἐώρταζον, καὶ τοῦ Ἀγίου Νικολάου καὶ τοῦ Ἀγίου Ιωάννου καὶ τὰς ἅλλας ἐօρτάς τὰς ἔχοντας πολλὰ ὄνδρατα. Οἱ δύο ἀχριφτοὶ φίλοι, ὁ εἰς στολισμένος τὰ ἐօρτάσιμα, ὁ ἔτερος μὲ τὰ μόνα ἐνδύματά του, ὁ πρῶτος φέρων εἰς τοὺς πρησμένους πόδιας του πατημένα πέδιλα; ὁ δευτέρος ἀνυπόδητος, ἀρχισαν τὸ πρωΐ, ἀπολείτουργα, τὴν περιοδείαν των ἀπὸ τὴν μίαν ἀκορην τῆς κωμοπόλεως εἰς τὴν ἄλλην

Μίαν φοράν, δι Πέτρος δ Γύρφαρος, μὲ ἐλαφρότητα κάπως, εἶχεν εἰπεῖ αὐθαδῶς, ότι «σηκώνουν τὰ ὑψώματα» οἱ δύο τους. Ἀκούσας τὴν ἀσεβῆ παρφύλαιαν δι 'Αντώνης Μαργυράκης ὁ νωματάρχης, Κρής τὴν πατρίδα, τοὺς ἐφίμωσε μὲ τὴν ἐπιφύλησιν: — «Ψώματα! ψώματα!» δηλ. «ψέματα! ψέματα!», καὶ ἔκτοτε δ Γύρφαρος δὲν ἐτόλμησε πλέον νὰ τὸ ξεναπῆ. Ως τόσον ἔξηκολούθουν πάντοτε τὴν περιοδείαν των ἀνὰ τὰς οἰκίας. Ἀλλοῦ τοὺς ἐφίλευν τηγανίτες ή λουκουμάδες, σπανιώτερον μισδ χαϊμαλί (μικρὸν τρέγωνον γλύκισμα), συνηθέστερον λουκούμι ή μόνον στραγάλια, ἀπὸ τὰ διοπτα ἐγέμιζαν τοὺς κόλπους των. Σχεδὸν εἰς ὄλα τὰ σπίτια τοὺς ἐκερνοῦσαν ὅσσολι. Ή μαστίχαν ή ἐντόπιαν ἐκ στεμφύλων διακήν.

Ο Ἀποστόλης δὲ Καλούμας συνῆθε εἰς λιάν προι, τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν, ποὺν είχαν πολλὰ δνόματα, διὰ νὰ μὴ κάμην λάθος καὶ παραλείπῃ κανένα ἑορτᾶς οντα, ἐνῷ ἀκόμη δὲ κόσμος ἦτο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ αὐτὸς ἦτο νηφάλιος, νὰ περιέρχεται δῆλας τὰς οἰκίας τῶν Γιάννηδων (ἢ τῶν Νικολάκηδων, τῶν Γεώργιηδων κτλ.) καὶ νὰ σημειώνῃ δίπλα εἰς τὴν ἔξωπορταν ἢ τὴν σκάλαν, ἐπὶ τοῦ τοίχου, μὲ μικρὸν κάρβουνον, λεπτοτάτην μαύρην γραμμήν, ἐν λῶτα, δρατὸν εἰς

αὐτὸν καὶ μόνον. Τοῦτο τὸ ἔκαμψε διὰ νὰ μὴ λησμονήσῃ κανένα ἔσορτάζοντα ζαλισμένος, δικαίως θὰ ἥτο κοντά τὸ μεσημέρι, ἀπὸ τὰ πολλὰ πιοτά, ὑστερον· ὅταν ἐξήρχετο τῆς οἰκίας, μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν, ἦ καὶ πρὸιν εἰσέλθη, λίαν ἐπιδεξίως, μὲ κιμωλίαν ἀσπρίζε καὶ ἐξήλειψε δύον τὸ δυνατὸν τὴν μαύρην γραμμήν. Ἐφέτος δύμας δὲ Πέτρος δὲ Γύφταρος ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἐβγάλῃ ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόπον.

Ήτο τὴν πρωίαν τοῦ Ἀγίου Νικολάου, καὶ οἱ δύο φίλοι, ὡς εἴπομεν, ἦσαν μαλλωμένοι. Ὁ Πέτρος εἶξευρε δὲ, ἀφοῦ τὰ εἰχε χαλασμένα μὲ τὸν Ἀποστόλην, οὗτος θὰ ἔκαμνε τὰς ἐπισκέψεις μόνος του, αὐτὸς δέ, ἐνπόλητος δύως ἥτον καὶ ἀπεριποίητος, «ἄζηλευτος», δυσκόλως θὰ ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς οἰκίας, καὶ δὲν θ' ἀπήλαυνε πολλὰ κεράσματα, οὔτε θὰ ἔπινεν ἀρκετά ποτά χωρίς νὰ πληρώσῃ. Κοντὰ στὸν Ἀποστόλην, δυτικά ἦτο οἰνοὲ προστάτης του, ἐπέρριν καὶ αὐτοῦ ἡ μπογιά του. Τώρα δύμως, μόνος του, δὲν θὰ ἐκαλοπερνοῦσε πολὺ εἰς τὰς ἐπισκέψεις.

Διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Ἀποστόλην, ἵδου τί τὸν
ἐσσφίσεν διάβολος νὰ πρᾶξῃ τὴν πρωινὴν
ἐκείνην ὥραν τοῦ δρόμου τῆς ἔօτης τῆς 6 Δε-
κεμβρίου, ἐνῷ δὲ Ἀποστόλης βαίνων ἀπὸ οἰνίας
εἰς οἰκίαν, ἔχαρατε τὸ μυστηριῶδες σημεῖον
του εἰς τὸ πλάι ἑκάστης θύρας, δέ Πέτρος ἀκο-
λουθῶν αὐτὸν μὲ προφύλαξιν, κρυπτόμενος εἰς
τὰς γωνίας καὶ τὰς ὅγμας, ἤρχετο κατόπιν του,
ἀνεκάλυπτε τὴν μαύρην γραμμήν, τὴν διποίαν
εἰχε χραῖσαι ἀρτίως δὲ Καλούμας, καθότι ἔφεγ-
γεν ἡδη ἀρκετά ἡ ἀνατέλλουσα ἡμέρα, καὶ μὲ
τὴν κιμωλίαν ἐπεσημείωνε καὶ ἀσπρίζε τὸ μαῦ-
ρον σημεῖον. Ἀλλὰ δὲν ἡρκέσθη εἰς τοῦτο μό-
νον τὸ ἀρνητικὸν ἔγκλημα: ἡθέλκησε νὰ προσ-
θέσῃ καὶ ἄλλην θετικὴν ἐπιβουλήν, καὶ διον
ἔτιχεν εἰς τέσσαρα ἢ πέντε σπίτια, δύον δὲν
ὑπήρχον Νικολάουδες ἐօρτάζοντες, ἔγραψε μὲ
κάρδιουν τὸ σημεῖον διον συνήθιζεν δὲ Ἀπο-
στόλης. Οὗτον ἦτο βέβαιος, διτὶ δὲ ἀρχαῖος φίλος
καὶ νῦν ἔχθρος του θὲ ἀπεπλανᾶτο νὰ εἰσέλθῃ
εἰς σπίτια Γεώργηδων ἢ Γιάννηδων ἢ Κων-
σταντίδων, δύον θὰ τὴν ἐπάθαινε... καὶ τότε
δέ Πέτρος, δοτις θὰ ἔφορντις νὰ βρεθῇ ἐκεῖ
σιμά, ἐξ ὅλης καρδιάς θὰ ἔγέλα.

Τὴν πρωίαν, δὲ Ἀποστόλης, ἀφοῦ εἶχε γυρίσει ὅλον τὸ χωρίον, ἔφθασεν εἰς τὴν βορεινὴν ἐσκατάτην, σιμὰ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Τζαφέρη. Δίπλα εἰς τὴν αὐλήν ταύτης ἦτο κολλητὴ μία ἄλλη αὐλόπορτα, τοῦ Νικολάκη τοῦ Κουνιέλη, δοτὶς θά εώρατε τὴν ἡμέραν ἔκεινην. Ὁ Ἀπό-

στόλης ἔγραψε τὸ μαῦρον ίῶτα, πλησίον τῆς δευτέρας αὐτῆς αὐλόπορτας καὶ ἀπεμακούνθη.

Μετά μίαν στιγμήν δὲ Πέτρος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν σκιὰν μιᾶς καμπῆς τῆς ὁδοῦ, ἐπλησίασεν, ἔσβυσε μὲν τὴν κιμωλίαν τὸ μαύρο σημάδι ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ Νικολάκη τοῦ Κουνιέλη, ἔχάραξε μαύρον εἰς τὴν αὐλόπορταν τοῦ Γιάννη τοῦ Τζαφέρη καὶ ἔψυγεν.

Κοντά τὸ μεσημέρι, δὲ Ἀποστόλης, ἀφοῦ εἶχε φάγει πολλοὺς λιουκουμάδες καὶ τηγανίτες στὰ σπίτια καὶ εἶχε πίει ὑπὲρ τὰ ἔποισι ὁσσόλια, ὅδμια καὶ ὁσπιά, φέρων ἀδιακόπως τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον του, ἐξάγων στραγάλια καὶ μασῶν εἰς τὸν δρόμον, ἔφθασεν εἰς τὴν γειτονιὰν τοῦ Τζαφέρη. Βλέπει τὴν μικρὰν κάθετον γραμμῆν εἰς τὴν θύραν τούτου καὶ ἀδιστάκιως εἰσέρχεται.

Τὴν ίδιαν στιγμὴν ὁ Πέτρος ὁ Γυνφαρος,
προβάλλει ἀπὸ μίαν γωνίαν ἐκεῖ, πλησιάζει καὶ
ἴσταται ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλόπορταν.

— Καλὴ μέρα σας! Καλὴ χρονιά! Χρόνους πολλούς!... Πολλὰ τὰ ἔτη σας! Νὰ χαιρέστε τὸ Νικολάκη σας! Νὰ ζήσετε! "Ο, τι ἐπιποθεῖτε! Μ' ἔνα καλὸ γυιό, κόρη μου! Νὰ χαιρέστε! Νὰ είστε καλά! Νὰ ζήσῃ ὁ Νικολάκης!"

Ἔκπειτο ἔνδοθεν τῆς αὐλῆς, ἐξοχομένη ἥκηρος
ἡ φωνὴ τοῦ Ἀποστόλη. Καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν
ἀπῆκητο γυναικεία φωνή :

— Μή!... Μή!... Μή!... Μή μου λερώνεις τη σπάλα! "Οξω 'Αποστόλη! Τί σου ήρθε; Μουρλάθηκες, 'Αποστόλη! Τί καληχρονίζεις και καλό νά μάδχης; Τί Νικολάκη μου λές;... 'Εδω δίπλα γιορτάζει δ Νικολάκης δ γείτονας... Θά ζαλίστηκες, πιστεύω, και ύμένε, απ' τὰ κεράσματα τὰ πολλά ποὺ ήπιες στὰ σπίτια! Στὸ καλό, 'Αποστόλη!

Εἰς τὴν φωνὴν ταύτην ἀπήντησε μέγας καγ-
χασμός ἀπὸ τὸν δρόμον ἔξωθεν, καὶ συγχρόνως
ὅ Πέτρος δ Γύφταρος, εἰσώδημησεν εἰς τὴν γει-
τονικὴν αὐλὴν καὶ τὴν οἰκίαν δπου ἦρχισε νὰ
διηγῆται εἰς τοὺς οἰκουμενικούς καὶ τοὺς ἐπισκέ-
πτος τὸ πάθημα τοῦ Ἀποστόλη, μετερχόμενος
τὸ μέσον τοῦτο ὡς εἰσιτήριον διὰ τὸν ἑαυτὸν
του τὸν ξυπόλητον.

— Καλή μέρο, καλή χρονιά σας! Νὰ χαιρέστε τὸν Νικολάκη! Ἀκοῦτε, ἀκοῦτε τί γένητε ἀπὸ νεῖ, στὴν αὐλὴ τοῦ γείτονά σας, τοῦ Γιάννη! Ο Ἀποστόλης ὁ συνάδελφος μου, μεθυσμένος, ἔκαμε λάθος κ' ἐμβῆκε στὸ σπίτι τοῦ γείτονά σας τοῦ Γιάννη, ἀντὶ στὸ δικό σας. Ἐβίβα! Νὰ χαιρέστε!... Καλή χρονιά!... Αντὰ ἔπαθε δ Ἀποστόλης ὁ φίλος μου.

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

"Οχι ἀργά καὶ πάπως μὲ φωτιὰ

Λόγια Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ
Μουσική ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ

1 Μὴν κλαῖτε φί - λοι καὶ φι - λε - νά - δες
3 Ε - γώ θά γί - νω καὶ φι - λε - νά - δες
μέ - να

Μήν κλαῖς κα - και σὺ θά λή - μου ποῦ - να - χω γή - νης χου - σῆ μη λιά

πά - λι θά εδ - θω γά σ' αν - τα μέ - σα
νέ - οι καὶ τὰ κο - μέ - σα
καὶ τὴν ὄ - γαντα - γου

γά πῃ σου θά χα δοῦ νε μὲ τὰ που λή - λιά

κέ - κεν ποῦ θ' δο - γο - κου - θά - μαι θά σὲ θυ - νοῦ - με κα - μα ρω -

αχ - ή ψυ - χή μου παν - το - τει - νά - διά
καὶ θὰ μᾶς χαί - θετ' ή λαγ - κα - νά - διά

θε - ο - πα - τοί - δα κέ - σε - να φῶς μου φῶς μου ε - καὶ ή - πα - τοί - δα μας θέ - να λέ - γη λέ - η γιά

σᾶς μέ - τα τοί - α θά προ - σκυ - νά -
με - να πέ - σαν τὰ δύο παι - δά -

2 κι δ - ταν θά -

crescendo νά - ψη πο - λέ - μου λαν - ζα τό - τε ψυ - χή μου νά μήν στα -
crescendo mp

* * Από τὸ σημεῖον Φ ὡς τὸ σημεῖον --- κι' ἔπειτα τὸ τέλος.

Μήν κλαῖτε φύλοι καὶ φιλενάδες,
Μήν κλαῖτε καλή μου ποὺ ἀναχωρῶ
Πάλι θὰ ἔρθω νὰ σ' ἀνταμώσω
Καὶ τὴν ἀγάπη σου θὰ χαρῶ.
Κ' ἐκεῖ πού θάμαι θὰ σ' θυμάσαι
"Αχ! ή ψυχή μου πανιστεινά,
Θεὸς Πατρίδα κ' ἐσένα φᾶς μου
Ἐσάς τὰ τρία θὰ προσκυνᾷ.

Κι' ὅταν θ' ἀνάψῃ πολέμου λαῆδα
Τότε ψυχή μου νὰ μὴν σταθῆσαι
Γιά τήν καλή μας γλυκειά Πατρίδα
Ἐγώ σάν πέσω, σὺ θὲ ν' ἀρθῆς.
Σάν παλληνάρι σὰ Ρωμιουπούλα
Πλάγι σ' ἐμένια θὰ σινιωθῆς
Κι' ἀν τύχει κ' ἔρθει τ' ἄδικο βόλι
Οὐαὶ τὰ τρία θὰ κοιμηθῆς.

Ἐγώ θὰ γίνω κυπαρισσάκι
Καὶ σὺ θὰ γίνης χρυσή μηλιά
Νάρροχοντ' οἱ νέοι καὶ τὰ κορίτσια
Νὰ τραγουδοῦνε μὲ τὰ ποντιά.
Θ' ἀγοκουνοῦμε καμαρωμένα
Καὶ θὰ μᾶς χαίρετ' ἡ λαγκαδιά
Καὶ ἡ Πατρίδα μας θὲ νὰ λέη
Γιά μένα πέσαν τὰ δυὸ παιδιά.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

Τὴν σιγμὴν αὐτὴν ποὺ γράφουμε, σφιγμένες οἱ ψυχές, τὰ χείλη μλειστά ἀναμένουν τὸ σύνθημα, νὰ ξεσπάσουν σ' ἕνα ζήτω, ἔως τοὺς οὐρανούς, μεγαλόφωνο. "Οσο προφθάνουν σήμερα, τὰ «Παναθήναια» σᾶς φέρνουν τὴν ἐνημερότητα τῆς τελευταίας ἐβδομάδος μὲ ἑνα πολιτικὸν ἀρθρόνι — ἵνανοῦ καὶ ἀγαπητοῦ συνεργάτου — μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ πρωθυπουρογοῦ κ. Βενιζέλου ἀπὸ τὸ πινέλο τοῦ κ. Ε. Ιωαννίδη, μ' ἑνα γλυκύτατο τραγούδι γιὰ τοὺς ἔφεδρους ἀπὸ τὴν μούσαν τοῦ κ. Καλομοίρη καὶ μὲ φωτογραφίες ὀλίγων σημηνῶν ἀπὸ τὴν ἐπιστράτευσιν. Ἀκόμα καὶ μιαν ἀπὸ τὶς ἀθάνατες σελίδες τοῦ Γύζη. "Η ἐπιστράτευσις ἔφερε κάποιαν ἀνωμαλίαν εἰς τὸ τεῦχος αὐτό, ποὺ οἱ φύλοι τῶν «Παναθήναιων», ἐλπίζομε, θὰ τὴν παραβλέψουν.

Η μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Συντάγματος ἐν Τουρκίᾳ ανθαίρεσία τῶν Νεοτόύρκων καὶ ἡ ὀφελιμιστικὴ πολιτικὴ τῶν Δυνάμεων ἔφεραν τὰ Βαλκανικὰ Κράτη εἰς ἀληθῆ ἀπόγνωσιν. Οὕτω τὰ Κράτη ταῦτα εὑρεθῆσαν ἐκ τῶν πραγμάτων πλησίον ἀλλήλων καὶ ἔδωσαν μὲ κίνησιν σχεδὸν αὐτόματον χεῖρα βοηθείας. "Ο συναστισμός των ἥτο ή ἐσχάρτη προσφυγῆ των, η τελευταία ἐλπίς των, η διέξοδος ἐκ τῆς ἀπογνωσίως. "Ητο τόσον φυσικὸν τὸ κίνημα, ὅστε καὶ αἱ συνεννοήσεις ήσαν συντομοί καὶ ή ἀπόφασις ταχεῖα καὶ ή ἐπέλεος τῆς γεννητῆς ἐπιστρατεύσεως προκατέλαβε τὰς Δυνάμεις καὶ τὴν Τουρκίαν. "Η πορτή ἐντύπωσις τῶν Δυνάμεων ήτο κατάπληξις. Είχε διοκατασταθῆ διὰ σταθερᾶς νομολογίας η ἀπὸ διευθυντῆς Δικαίου ἐπιβολὴ τῶν κοινῶν ἀποφάσεων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. "Ητο δὲ τόσον ἴσχυρὸν τὸ δίκαιον τοῦτο ὡστε οὔτε τῶν προσχημάτων τῆς ἡμικῆς καὶ τοῦ δικαίου ἐλαμβάνετο μέριμνα. Τὴν κατεύθυνσιν αὐτῆς τῶν Δυνάμεων ἔδωσεν η Γερμανία. "Η πολιτικὴ τοῦ Καΐζερ ἐπεκράτησε. "Ἄφ' ὅτου ὁ πόλεμος τῶν μεγάλων Κρατῶν ἀπέβη προμακτικὴ ἐπιχείρησις καὶ τὰ συμφέροντα συνεπλέχθησαν ὡστε ὁ πόλεμος πηρυτιδείνος νὰ ὑπάρχῃ φόβος ὅτι θὰ ἀποβῇ πανευρωπαϊκός, η Γερμανία ἀπεράσιστε σὺνεχίσῃ τὴν στρατιωτικὴν παράδοσίν της δι' εἰρηνικῶν κατακτήσεων εἰς τὸ πεδίον τοῦ ἐμπορίου.

Ο συναγωνισμός ἀνεκτίχθη εἰς τοιοῦτον βαθμόν,
ὅστε δὲ ὑποταπεῖλός Ἀρειος Πάγος νὰ κλείῃ τοὺς
ὅρθιαλμούς πρὸ τῶν σφραγῶν καὶ τῶν ἀτιμώσεων τῶν
ἐν Τουρκίᾳ Χριστιανῶν. Τὸ σχέδιον τῆς πλήρους
ἔξιντάσεως τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἰσχυρῶν ἔνιων φυλῶν
ἀπεφάσισαν καὶ ἔξετέλεσαν οἱ Νεότουρκοι πρὸ τῆς
ἀδιαφόρου Εὐδράπτης. Τοῦτο ἔθεσε τὰ μικρὰ Κράτη
τοῦ Αἴμου πλησίον ἀλλήλων εἰς ὑπερτάτην ἄμυναν.
Τὸν γέον τοῦτον παράγοντα τὰ μεγάλα Κράτη ἦτο
ἐπιμένον νὰ ἴδουν μετὰ δυσφορίας. Αἱ πρῶται ἐκδη-
λώσεις ήσαν δυσμενεῖς καὶ αἱ Δυνάμεις φαίνονται ἀπό
κοινοῦ συναντοῦσσεις ταῖς διατάξεις τῶν ἀδερφανῶν

περιστατικούς που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των επιβατών.
Επίσης, η παραγωγή αεροπορικού καυσίμου με βάση την παραγωγή
αερίου από φυσικό αέριο ή αερίου από ορυκτά υλικά, έχει σημαντική σημασία για την ασφάλεια των επιβατών.

Πού θά άποβῃ ή έξεγερσις ουδείς δύναται νὰ προΐδῃ. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ κοινὸν σχόλιον τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημεριδῶν. 'Εὰν ή συνειδήσις τοῦ Δικαίου ή τοῦ πρέποντος καὶ τοῦ φιλανθρώπου ἐπεκράτει, διὸ γάρ θά είχε ταχεῖαν καὶ εὐχάριστον ἔκβασιν. 'Αλλ' εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Δυνάμεων ὑπάρχει μόνον ὁ φόρβος διεθνοῦς πολέμου καὶ η παρεργαστικός τῶν ίδιων συμφερόντων. Τούτου τιθεμένου αἱ προβλέψεις εἶναι ἀπαισιοδοξοὶ διὰ τὴν εἰρήνην. Καθόδους δὲ ἀποφάσιμός τῶν βαλκανικῶν Κοινωνίων χωρὶς νὰ ληφθοῦν ἀποτελεσματικά μέτρα ὑπέρ τῶν ἐν Τουρκίᾳ Χριστιανῶν ἀποκλείεται. 'Επισης ἀπίθανον ή ὑποχωρησις τῆς Τουρκίας εἰς παροχήν μεταρρυθμίσεων ὅτικῶν ἐφ' ὅσον δὲν ευθεῖται πρὸ τῆς ἐνόπλου βίας. Αἱ Δυνάμεις τέλος εἶναι ἔτι δυσχερέστερον νὰ πορεθοῦν εἰς ἀποφάσεις τὰς δύοις νὰ ἐπιβάλουν διὰ πολεμικῆς βίας.

Τούτο όντα καθιερώνων πρός τοντούς αναγνώσιους της βαλλακινής διδασκαλίας. Είς τοιαύτην περίστασιν πιθανωτέως όταν ήτοι ή καινή ἀπόφασις τῶν Δυνάμεων περὶ ἔντοπισμοῦ τοῦ πολέμου, ἀν μάλιστα αἱ Δυνάμεις πιστεύονταν ὅτι ή Τουρκία θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ τηρήσῃ ἀπέναντι τῶν ἦνιμένων Κρατῶν τὴν ἀμυναν τοῦ ἐδάφους τις ὡστὲ ἢ ἐπέμβασις τῶν ἐν τέλει διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς εἰρήνης νὰ μη προσκρούση καὶ εἰς ζητήματα ἑστατερικῆς μεταβολῆς. Εἰς τούτο θὰ προσέβαινον ἀνευ χρονιτριβῆς διότι τούτο όντα ἀκόλουθον καὶ συναρφές πρός τὴν πολιτικὴν των ἑαν, λόγῳ τῆς ὀμοιώσιας δυνστιστῶν, δὲ προσεπάσθων πρότερον νὰ ἔξουδετερωσύνων πάντα φύσιν, ὃντις θὰ ὑπῆρχε ἐκ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐκβάσεως αὐτοῦ.

Ἡ κατόστασις ἀφ' ἑτέρου τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν ἐπιβάλλει ταχεῖαν λύσιν λόγῳ τῶν μεγάλων δαπανῶν καὶ τῶν ἀλλων μεγάλων ἀνωμαλιῶν τῆς γενικῆς ἐπι-στρατεύσεως καὶ οὐδὲ διεσδόσις δὰ πά σκειβασθή δια τῆς ἐκρήγεως τοῦ γενικοῦ πολέμου εἰς τὴν βαλκανικήν χερσόνησον. Τὰ μικρὰ Κράτη ἐνωθέντα ἔχουντετούν δὴ θυικὸν δίκαιον καὶ τὴν ἀνθρώπινην ἀλληλεγγύην. Αἱ μεγάλαι Δυνάμεις, κατασχύνουσαι τὸ πεντάμα τοῦ αἰλίδον, ἐπιβάλλονται τὸ δίκαιον τοῦ ισχυροτέρου καὶ τῶν ὀφελιμισμὸν ὑπὸ τὴν ἀθλεστέραν μορφήν του.

АГРИППАΣ

ГРАММАТА АПО ТО МОНАХОН

Σημειώματα ἀπὸ τὴν «Σετσεσσιδν»

ΕΠΙ ξε μήνας κατ' ἔτος ἀνοίγει τὰς πύλας της ἢ περίφημη «Σερσεσιόν» τοῦ Μονάχου, «Ἐκθεσις ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς ἐπὶ τῆς Königsplatz, πλησίον τῶν Ποστολαίων».

Ἐδρα τῶν σεστσεσιονιστῶν θεωρεῖται πέρισσότερον τὸ Βερολίνον καὶ ἡ Βιέννη, ἐν τούτοις καὶ εἰς

τὸ Μόναχον οἱ δύπαδοι τῆς παλαιᾶς Σχολῆς — οἱ νεοκλασικοί, νὰ πούμε, — υποχωροῦν εἰς τὴν δημήτην τῶν νέων ἀντιληφθεων τῆς τέχνης. “Ενας κολοσσός, σάν τὸν Στούντ, είνε πειδὲ σετεσσιονιστής: ἐκτὸς τοῦ Στούντ, καὶ δὲ Χάρμπερμαν, δὲ Κέλλερ, δὲ Σαμπέργκερ καὶ ἄλλοι μεγάλοι τεχγίται ἀνήκουν στὴν νέαν σχολῆν.” Ολοι σχεδὸν οἱ νέοι σήμερα ἀκολουθοῦν τὰ διδάγματα τοῦ σετεσσιονισμοῦ, καὶ ἀπὸ τοὺς παλιοὺς ζωγράφους, τοὺς λατρευτὰς τῆς κλασιστικῆς τέχνης, πολλοὶ βαφτίζονται καὶ λαμβάνουν τὴν μάνσι τῆς νέας θρησκείας.

Μερικοί συντηρητικοί έξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ θεωροῦν τὸν σετοεσιονισμὸν σὰν μία τεχνοτροπία ποὺ δὲν εἶναι πρωδιασμένη νὰ ξήγη. Καὶ τούτῳ, γιατὶ σ' αὐτὸν θέλουν μάνον τις πλατεῖς πυνελές, τὴν σπατάλη τοῦ χρώματος, καὶ τὴν πειρφρόνησ τις λεπτομέρειες.

· Άλλα δέν είνε αυτό μόνο: Οἱ σετοσσοινισταὶ ζῆτον
μὲ τὴν ἔρμονία τῶν χωματισμῶν, μὲ τὴν ἀδρότητα
τοῦ σχεδονίου, μὲ τὴν ἐπίδαιος τὸν χωματισμῶν τοῦ
περιβάλλοντος, νὰ δώσουν στὸ ἔργο τους, μίαν ἀτμό-
σφαιραν ἡσωτὶ καὶ ἀληθεύεις, νὰ τοῦ δώσουν κίνησι, νὰ
τοῦ ἐμφυσήσουν ψυχή, νὰ γείνουν δημιουργοῖ. Οἱ σε-
τοσσοινισταὶ κάνουν στὴν ζωγραφικὴ ὅ,τι διάγον-
τος Ροντέν στὴν γλυπτική.

Αλλά το λημῆροι κ' ἐπαναστάται, μερικοὶ ἀπ' αὐτούς,
ἔφθασσαν στὴν ὑπερθιβολήν αὐτὸς δὲν ἔχει σημασίαν, θρόνο
οἱ κεφαλές στέκονται ἐκεῖ ποὺ πρέπει.

Ἐφέτος δὲ Φράντζ φὸν Στούκ — ἀκούσαστος καὶ δημιουργίας — ἐκπέμπει ἔξ νέα ἔργα του. Τί νὰ πῇ κανεὶς γιὰ τὴν μενάλην αἵματα ποὺ τῆς δημιουργίας ποὺ

τες για την μαγιά των πονή της ομηριούχων που είναι χωμένη στά έργα του; Ο Στούν είνε δημιουργός και πομπής. Οι πίνακες του σε βινθάνουν σε έκστασιν απότι μάντερο και μυστηριώδες κάνει τὸν αἰσθαντικὸν θεατή νά γονατίσῃ συντριψμένος μιαρός στο μεγαλείο της τέχνης του, μιαρός στό αίσθημα: ποι ἀναβλέψει ἀπό τις δημιουργίες του. Γιά κάθε του έργο θά μπορούσες ἔνας δυνατός συγγραφεὺς νά γράψῃ σελίδες δόλοκληρες, νά επινευσῇ και νά περιγράψῃ τὶς ζωές οικού τοὺς θανάτους, τὴν ἀγωνία και τὴν φρίκην, τὴν λαχτάρα και τὸ διονυσιακὸν μεθύν, τὸν ὄκεανὸν τῶν σκηνεών και τῶν αἰσθημάτων, που είνε μέσ' στὰ τε-

λάφι τὸν ἔχοντας τὸν Στούκ σκλαβιώμενα. Τόσο ἐπερ-
έλευνα καὶ αἰώνια καιεταὶ τὰ μυστήρια τῆς θείας του
τεγχνῆς δὲ ζωγράφος ποιητὴς τοῦ «Θανάτου» καὶ τῆς
«Άμυρτίας». Περιφρόνωντας κατόπιν τὸν ναυοφαλ-
ισμό, δὲν μένει ὑποδούλωμένος στοὺς περιορισμοὺς τοῦ
τσεδίου, διὰ τοῦτο διλλὰ ἔχοντας σε μεγάλο βαθμὸν ἀνεττυγμένο
τὸν ἀτομισμὸν του, μᾶς παρουσιάζεται, περισσότερο
τερενταλίστης καὶ πανερό. Τέτοιος είνει καὶ στά γένα του
ἔργα, «Ἄδαμ καὶ Εβά», «Καλοκαιρινὴ βραδυά» κλπ.

Ο Χάμπερμανν ἔκθετε τὴν «Χορεύτριαν» καὶ ἔνα μικρὸν παστέλλ γυμνῆς γυναικός, ἔως τὴν μέσην. Ο Ὀδύσσεος φύον Χάμπερμανν, καυμήγητης τῆς Ἀκαδημίας τῆς Ζωγραφικῆς εἰς τὸ Μόναχον, εἶνε μονομερῆς εἰς τὴν τέχνην του· ἀπὸ τὸ πινέλο του βγάλοντις σχεδὸν ταῦτα γυμνά σὲ ὑποδρεψ στάσεις. Καὶ στὶς συνθέσεις του συνήθως ἀποφεύγει τὰ πολλὰ πρόσωπα. Απλὸς εἰς τὸ σχέδιον, ἀπλούστερος εἰς τὸ χρώμα, κατέχει μολαταῦτα τὰ μυστήριαν νῦ μᾶς παρουσιάζῃ τὸσην ἀλήθειαν, τόσην κίνησιν, τόσην ζωήν, καὶ μὲ τόσας λεπτομερειάς ποὺ δὲν φαίνονται ἐκ πρότερης ὅψεως. Ο φωτισμὸς τῆς «Χορεύτριας» του εἶνε ἀπαράμιλλος. «Ολοκλείνο τὸ φωτισμένο μπράτσο, τὸ στήθος καὶ τὸ λιγωτάτερο πρόσωπο, δὲν εἶνε πειρα χρώματα, εἰνε φωτισμένη δάρκων ποὺ κινεῖται. Καὶ σ' αὐτὸν τὸ σημεῖον ἀκριβῆς προσένειται πόσον εἶναι, διετεροποιησιανῶς ἀλιτηρίη τέννη.

Προχωροῦμεν. Μάς σταματᾷ ἡ «Κασσάνδρα» τοῦ Κέλλερ. Εἶνε ἀπό τὰ γνωστότερα ὄντα ματαί εἰς τὴν σημερινήν τεχνήν ὁ «Ἀλμπερτ φόν Κέλλερ», καὶ ή τέχνη του συγγενῆς μὲ τὴν τεχνήν τοῦ Χάμπερμανν. Πολλαὶ εἶναι αὐτῆι γυναικαὶ μὲ τὴν προφητική στάσι; Οὔτε ὅλο τῆς τὸ σῶμα μᾶς δείχνει ὁ ζωγράφος, οὔτε τίποτε τριγύρω γιὰ νὰ μάς τῇ ὅτι αὐτῆι εἶναι ἡ Κασσάνδρα. Καὶ δῶμας αὐτῆι εἶναι ἡ Κασσάνδρα τοῦ Εὐριπίδη ὅτον δημηγεῖται στάσι Μυσῆνας ἀπό τὸν Ἀγαμέμνονα. Μὲ ὑψηλέμενά τὰ χεριά καὶ τὰ μάτια πλειστά, σοῦ φαίνεται πώς φωνάζει αὐτῆι τὴν στιγμή: «Βλέπω αἵματα, βλέπω αἵματα...». Καὶ εἶναι μιὰ κανονίσια Κασσάνδρα βγαλμένη ἀπό τὸ πανέλο ἐνὸς νεοτεχνίτη, εἶναι ἔνα σύμβολο, χωρὶς νὰ παύῃ νὰ εἶναι ἡ παλῆ καὶ προφητικά τραγική Κασσάνδρα. «Ο Κέλλερ ἔκθετει καὶ ἔνα πορτραΐτο κόρης.

Ό πορθμαίτας Λέο Σαμπεργάκης λέγεται ισος, πι-
θανόν και ἀνώτερος του Κάουνλμπαχ, ὁ δόποιος στέκε-
ται στὴν παλαιὰ σχολή. Γιατὶ εἶνε ἀπόλυτερος, και
ὅμως τὰ πορτραΐτα του, τὰ δυοῖν συντήνως ἀφήνει
σκίτσα, εἶνε ἀληθινότερα. Εἴδαμε τὴν αἰδούσα τοῦ
Φρίτζ φῶν Κάουνλμπαχ εἰς τὸ «Γλάς Παλάτι», ὅπου
ἔχει ἐκδῆση 17 ἔργα του. «Ο Κάουνλμπαχ εἶνε μάγος·
στὰ πορτραΐτα μικρῶν παιδιῶν μᾶς παρουσιάζει κατί-
ψυχοληγίες ἀγγελικές, ζωγραφισμένες μέο· στὰ βάθη
ὑγρῶν, ἀθώων παιδικῶν ματιῶν. Εἶνε ἀπαλός στὸν
χρωματισμό του, και γλυκὺς και προσεκτικὸς εἰς τὸ
σχέδιον. Κάτι ἀντίθετον εἶνε δὲ Σαμπεργάκης στὸ πορ-
τραΐτο τοῦ ζωγράφου καθηγητὸν φῶν Μόρρω και δύο
ἄλλα, ποὺ ἐκδέιται στὴν «Σεπτεσούδην». «Ομολογουμένως
ἡ τέχνη του δὲ εἶνε προσιτή στοὺς πολλοὺς. Θαυμά-
ζεται γιὰ τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὅποιαν τελειώνει τὰ
πορτραΐτα του. Μέσα σε δύο ὅρες τελειώνει τὸ πορ-
τραΐτο του, τὸ δρόποιον, καὶ καὶ γίνεται ἀκόμη ἡμιτε-
λές, εἶνε ἔνα τέλειον ἔργον. Η περιφρόνηση του ἵσα
ἴσα στὶς λεπτομέρειες δίδει περισσότερην ζωήν. Μέσα
στὶς στερεότες καὶ ὀδρές γραμμές, οἱ ὅποιες προδίδοντ
ἔνα πινελό μὲ μοναδικήν γνῶσιν τοῦ σχέδιου, ἐκένο
ποὺ ὁ ζωγράφος παραλείπει, τὸ βλέπει ὁ θεατὴς και
τὸ φαντάζεται. Τὸ ἔχει ζωγραφίση ἀραγε τὸ μυστη-
ριώδες πινέλο τοῦ τεχνίτου;

Ἐκτός ἀπὸ τὰς κοιρανίδας αὐτάς καὶ ἄλλας τῆς ζωγραφικῆς, τὸ ἔργον τοῦ Ροῦντολφ Νίσολ «Γυναικεία μιορφή εἰς τὸν θάλαμον» ἐπροκάλεσε τὸν θαυμασμὸν τῆς κριτικῆς. Είναι ἔνα πορτραΐτο κόρης μὲ γηρυόνδη στήθος, ὑπερέτεινα φωτισμένον. Ή λαχτάρα τοῦ φωτός, ποὺ περνοῦ τὸ βαρύ παραπέτατο τοῦ παραθύρου, ἀναταίνεται τόσον διπλαί ἐπάνω εἰς τὸ γηινών στήθος. Τὸ μέλλον τοῦ Νίσολ χαιρετίζεται ἀπὸ τώρα δις ἔνδοξον μέλλον μεγάλου ζωγράφου.

Γενικά στήν τεχνοτροπία τῶν σετεσσοσιονιστῶν βλέπει κανεὶς πάντοτε τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπιθράσεως τοῦ χρώματος τοῦ περιβάλλοντος ἐπὶ δὲν τοῦ φωτισμοῦ. ΙΙ. χ. τὸ χρῶμα ἐνὸς δένδρου, μία δύνσις τελ. διδούν τὸν φωτισμὸν τοὺς ὅσ τὸ ἔργο, σὲ ὑπερβολικὸ ρθμὸ κάποτε. Ὁ Φρίτς Μπούργκερ (Βερολίνον) ὅσ ἔνα του ἔργον, τὸ δόπον ἡποτέθεται ὅτι ἔχει γενγίνη στὸ ὑπαιθρον, δὲν διστάζει ἀπὸ τὸ φῶς μᾶς πράσινης γραβάτας καὶ τὸ φῶς ἵσσως ἐνὸς πράσινου φυλλώματος — τὸ δόπον δὲν φαίνεται στὸ πορτραΐτο — γά μᾶς παρουσιάσῃ ἔνα πρόσωπον, φωτισμένον μὲ πλημμύραν πρασίνου. Τὰ ἴδια μπορεῖ κανεὶς νὰ παρατηρήσῃ γιὰ τὸ «Πορτράιτο ἐνὸς καλλιτέχνου» τῆς Καρλόπτας Μπέοεντ (Βερολίνον).

‘Ο Μάξ Μπέριγκερ (Μόναχον) στὸ πορτραῖτο ἐνὸς

μελαιχροινού νέου μδς δείχνεται λογικωτερος ἀπὸ τοὺς
δύο ἀντίστρω, ἐν τῷ βρίσκεται καὶ αὐτὸς στὴν ἀνάγκη
νὰ φωτίσῃ ὑπερβολικαὶ τὸ πρόσωπο στὸ πορτραῖτο του.
Καὶ εἰνὲ τελειώτερος, μὲ περισσότερο ἔωνται καὶ ἀλήθεια.
Μὲ αὐτὸ θέλω νὰ σημειώσω διτὶ οἱ ὑπερβολικοὶ ἀπὸ
τοὺς σετσεσσιονιστας δὲν βρίσκονται στὴν ἀλήθεια.
Ἄπο τῇλον νὰ φανοῦν περισσότερο ἐπαναστατικοὶ καὶ
ἀλεύθεροι, πέφτουν στὴν ὑπερβολὴ καὶ τὴν ἀπιθα-
νότητα.

Στὰ γυμνά τους οἱ σετσεσιονισταί, ἀφοῦ πρε-
οβενούν τὰ διδάγματα τοῦ νατουραλισμοῦ, δείχνονται
κάποιες ρεαλιστικὲ τολμηροὶ καὶ λάγνοι. Παράδειγμα ὁ
Αλόβις Κορίντ (Βερολίνον), γνωστὸς ἡγωγέας, σ' ἔνα
γυμνὸν μητρέας μὲ δύνο παιδάκια. "Ἐργο, στὸ πόδιον
παρατηρεῖ κανεὶς μιὰ τέλεια πτυχολογία, χωρὶς περι-
τέξ λεπτομέρειες.

Τὰντς Ἀμπεντ

Δρο χορευταί, ή Ρίτα Σακέτο καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Σα-
χάρωφ, ἔδωκαν στὸ Μόνυχον μερικὲς καλλιτεχνικὲς
ἀπολαύσεις τὸν τελευταῖον αὐτὸν καιόδ.

Ἐναὶ βράδυ εὐνέψθη κ' ἐγὼ στὴν πολυτελῆ αἴθουσα τοῦ «Κύριτσερχάους», υπερπλήσιον ἀπὸ κόσμον τῆς καλῆς τάξεως—κόσμουν κυρίων παλιτευχινούν, ἀπότελούμενον δέ επὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ὁραίες κυρίες καὶ δεσποινίδες, ἐν ᾧ οἱ ἀγιτιρόδωποι τοῦ ὄσσήμων φύλου ἦσαν ἀραιοί.

Προτού ἀνοιξεῖ τὸ βελούδινο παραπέτασμα τῆς οικη-
νῆς, ἔθαψά μαξα τὴν αἰθουσα μὲ τὸν ἀρχαῖο θυμό τῆς
διακονοῦσσεως τῆς καὶ τὴν λάρνη καὶ τὰ χρώματα τῶν
διφόρων μαρδών μητρίσεων κάτω ἀπὸ τὰ ἡρεμα
καὶ ἀπειών γλυκά φῶτα.

Εις τὴν μίαν πλευράν τῆς αἰθούσης διέκοινα μέσα σὲ βαρείες κορυφές ἔργα τοῦ Τισσούνου καὶ τοῦ Ραφαήλ Σάντι, τόσον ἐπιβλητικὸν μέσα εἰς τὸ μωσαϊκὸν ἔκεινο περιβάλλον ποὺ σ' ἐτροφοῦσε πρός τὸ παρελθόν, ἐν ᾧ τὰ φῶτα ἔκαναν πατηγίδια μὲ τὰ βελοῦνδα τῆς αἰθούσης κ' ἐλαμπόντια πάνω σὲ χρυσάφια μαλλιών, σὲ ὄργανιστικά κόπκινα τριαντάφυλλα χειλέων, σὲ ὥραια χρώματα ἀμφιέσων....

Τέτοιο ήταν ἔκεινο τὸ περιβάλλον ποὺ σ' ἐτραφοῦσε
ἀσυνειδήτως πρὸς τὸ δίνειρον. Δίπλα μου δύο μελα-
χροινές κόρες — τοιγάντεκες ώμορφιές — ἐμπλούσαν σι-
γαλά, ἐκειλαδούσαν γαλλιστί. Σάν ἔβενος τὰ μαλλιά
τους, σάν ἀστραπές μεσ' στὴ νύχτα τὰ μάτια τους, τὰ
χειλί τους ἀναδίδοντα τὴν κόκκινη ὑγρὴ λάμψη φον-
μπιγιῶν.

Όταν έπειτα από λίγο μέσης ή σκηνή, τό δύνειρον έξαπολούνθησε. Συνοδευουσής της πιανιστρίας Ε. Τούμπερμανν, οι καλλιτέχνες έχορευσαν στην άρχη ένα ταστοράλε χρόφων με μουσική τουν Σκαρδλάτι και τουν Μπάχ. Ήσαν ποιμενικές σκηνές, παντούμιμες, πλακιτικές σειρές και εικόνες. Θαύμα καὶ εὐνήσια τού Σαχάρωφ, τόσον λεπτοῦ δόμως, δψιειδοῦς και ὑηλυπτεποῦς εἰς τάς κινήσεις τοι, ὥστε νὰ προξενῇ εἰς τὸν θεατὴν σκέψεις και ἀμφιβολίας περὶ τοῦ φύλου του. Άλλα θαύμα θυμαράτων μετρημένη και γαλήνια κούι ιερῷ ἀπλότης τῶν κινήσεων τῆς χορευτρίας ἀξιοζηλεύτη ἡ ηθοποιία στήν μικρή της και γοητευτικές ολεσσεις της. Όταν στεφανωμένη μὲ κόκκινα λουλούδια ἔχορεψε μονάχη την «Ταραντέλλα» με μουσική τουν Λίστ, χτυπώντας τό ντεφί, κ' ἔπειτα προύνοτας τὰ ζουλλια, ή εὐλιγνύα τού κορδιοῦ της, τὰ φτερογύίσματα στην χειρίν της, δ μουσικός υθμός τῶν κινήσεων της, ήσαν μαγευτικάτερα ἀπό κάθε μουσικήν πον ἀκούσθη ποτέ. Τὸ συμπαθητικὰ παιδικὸ κεφάλι τῆς χορευτρίας — δὲν

ξέρω γιατί – τὸ ἔφαντεῖδόμουν μέσα σὲ δινειρευτὸ φωτοστέφανο, διάν τελειώνοντας κάθε χρόνο διπλήνετο χαριτωμένα στὰ ἐνθουσιώδη καὶ τρελλὰ χειροκροτήματα τῶν θεατῶν. Ἀλλὰ δὲ θριαμβός της ἦταν στοὺς ισπανικοὺς χορούς (ἐποχὴ Βελάσκε), πρὸ πάντων στὸ «Καπρὶς ἐστανδόλ» μὲ μουσικὴν τοῦ Μοζαρέφου.

Καὶ στὸν Σαχάρωφ βεβιώνεις δὲ παροεῖ νέοντας τὴν δεξιοτεχνίαν τους στὸ «Νεανικὸ παιγνίδι καὶ χορός», διόπου χρεύοντας ἡμίγυμνος μᾶς ἔδειξε ἡώς ποὺ μπορεῖ νὰ φθάσῃ δὲ ευκηνησία καὶ τὸ εὐλύγιστο τοῦ κορμιοῦ του, ὅλλα τὴν δεξιοτεχνίαν αὐτὴν τοῦ καλλιτέχνου θά τὴν ἔξητονες κανεῖς περισσότερο ἀπὸ μιὰ γυναῖκα. Στὸν χρόνο «ἔνα δινειρό», διόπου καὶ οἱ χορευταὶ ἔχορευσαν ὡς

πιέρροτοι, ἵνας παρακαθήμενός μου μὲ παρεκάλεσε νὰ τοῦ εἴπω ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ καλλιτέχνας εἶνε δὲ Σαχάρωφ. Καὶ πραγματικά, δὲ ἀναγνώρισες ἡταν δύσκολη. Νέος, πάντοτε ἐπιμελῶς ξυρισμένος δὲ Σαχάρωφ, λεπτός, κατάλευκος καὶ γνωκοπρεπῆς μέσα εἰς τὴν ὁμοιόμορφον ἐκείνην ἀμφίσσον, ἔφαντειο περισσότερο γυναῖκα ἀπὸ τὴν συνάδελφον τον.

Διηγοῦνται περὶ αὐτοῦ πολλὰ περίεργα: διτὶ εἰνε πλούσιος καὶ χρεύεις ἀπὸ ἔφωτα πρός τὴν τέχνη του. Διὸ τὸν ποκεττούσμόν του δὲ διηγοῦνται τέρατα καὶ σημεῖα. Τὴν περιποίησην τῆς εὐμορφιᾶς του τὴν ἔχει ἀναγάγῃ εἰς ὅλην ἐπιστήμην: κάνει λοντρῷ μὲ γάλα καὶ πολύτιμα δρῶματα, καὶ μέσα στὸ σπίτι του μένει μὲ πλουσίαν γυναικείαν ὄφυτα ντί κάμερα!

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΙΧΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ 24ΟΥ ΤΟΜΟΥ

ΑΓΡΙΠΠΑ

Πολιτικὴ Σελίς, σ. 290.

ΑΘΗΝΑΙΑΣ

Η Μόδα, σ. 31, 63, 95, 126, 175.
Γυναικεία Ζωή, σ. 125.

Χοροί, σ. 60.

Κ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Τὸ φενόρ τῶν 3,050 μέτρων, σ. 268.

Β. Κ. ΑΝΤΩΝΑΚΗ

Γαλήνη, Πάσχα σὴν στάνη, σ. 57.
Τὸ τραγούδι τῆς ὀμάτης, Χωριάτικη ζωή, σ. 119.

Στὴν ἔξητευσά, σ. 264.

ΘΡ. ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Η Σταλαγματιά, σ. 119.

Γ. ΝΤ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

Η Νεαρὴ Πολιτεία, σ. 131, 191, 232.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ

Η Πλάτωσα, σ. 144.

ΗΑ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΗ

Η Ἐλένη τῆς Σπάρτης, σ. 85.

Ἀπὸ ἥτα σύντομο ταξίδι, σ. 164.

Σταριδικὴ Ζωή, σ. 258.

Ἄλεξανδρος Καραμανάης, σ. 267.

Κοτικὴ σημειώματα:

Κέστα Οδόντη, «Spleen», σ. 25.

Μίλιον Κουντουρᾶ, «Τὸ Μπαλασιωμένο Ἀγόρι», σ. 26.

Γ. Βογιανιζάκη, «Οἱ Σκέψεις», σ. 26.

Στεφάνον Στύγα, «Ἀστραπὲς καὶ Αἴματα», σ. 26.

Πέτρου Νεβάδη, «Ἀραγονοτεμένα», σ. 27.

Αέαντρον Πάλαμᾶ, «Η Φοινικά», σ. 27.

Ροβέρτον Κάμπου «Τὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Κ. Π. Καβάφη», σ. 27.

Αέαντρον Πάλαμᾶ, «Τὰ τραγούδια τοῦ Λοριάνου», σ. 88.

Γάνην Βλαχινιάνη, «Τὸ Ἀρματα», σ. 89.

Μεταφράσεις Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, βιβλιοθήκη Γ.

Φέλη, σ. 168.

Χρίστον Βαρλέντη, «Μπουκετάμι», σ. 215.

Χάρτης τῆς Κύπρου, ὑπὸ Ήρ. Χατζηγεωργη, σ. 216.

Κ. Κρυστάλλη, «Ἐργα», «Πουάματα πεζά», σ. 58.
Λιονσίου Λάτα, «Ἀπαγτα», σ. 168.

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑ

Ο Ιατροφυλόσοφος, σ. 184.

REMY DE GOURMONT

Ὀνειρο, σ. 77.

JUDITH GAUTIER

Ο Αντονοφάρω, σ. 152.

ΑΔ. ΓΚΑΖΑΛΗ

Τετράστιχα, σ. 152.

ΧΡ. ΘΕΜ. ΔΑΡΑΛΕΞΗ

Θέατρον:

Η παράστασις τῶν δραματικῶν συγγραφέων, σ. 89.

Η «Πόλυγυρία» Γρ. Ξενοπόλου, σ. 122.

Ο «Κινηματογράφος τοῦ 1912», σ. 123.

Ο «Αρχισυντάκτης» Δ. Ταγκοπόλου, σ. 168.

«Φαρισαῖος» Σ. Ποταμίου, σ. 169.

Τὸ Πανόραμα τοῦ 1912, σ. 170.

Τὸ Παναθήναια τοῦ 1912, σ. 170.

«Θεατρίνα», Τὸ Τοακάλι, «Περρόφοι» Ηλ. Ροδοκανάκη, σ. 216.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΠΟΔ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ιστορίες, σ. 22, 55, 83, 120, 161.

Γυναικεία Ζωή, σ. 31.

Μονοική, σ. 28, 60, 91, 170.

Ἀπὸ τὸ ταξίδι μου, σ. 254.

Ν. Π. ΕΔΕΥΘΕΡΙΑΔΗ

Τὰ στενὰ Βοστόφον καὶ Ἑλλησπόντον, σ. 5.

Τὸ Μανοδούνιον, ἡ Ἀδριατικὴ καὶ ἡ Χερσόνησος τοῦ Αἴμου, σ. 99.

Τὸ Χαληφάτον καὶ ἡ Ερδώπη, σ. 179.

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΖΑΜΠΕΛΙΟΥ

Παλῆς Σελίδες, σ. 106.

Η

Ἐπεῖτοι ποὺ φεύγουν, σ. 90.

DORA D'ISTRIA

Ἀρένδοτοι ἐπιστολαί, σ. 67.

Παλῆς Σελίδες, σ. 76.

LÉON DIERX

Ἄποψε, Στήγη Ακρογαλαῖα, σ. 151.

ΕΝΡΙΚ ΙΨΕΝ

Στὸ ἄστρο, σ. 53.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

Στροφές, σ. 264.

ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΪΡΗ

Μονοική: Γιὰ τὴ γλυκεῖα Πατρίδα, σ. 296.

ΚΩΣΤΑ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

Παλῆς Σελίδες, σ. 40.

ΜΑΝΟΥΗΑ ΚΩΣΤΑΝΤΑ

Η ομεροτὴ ἐπίδρασις τοῦ Ρουσσοῦ, σ. 229.

N. K. A.

Γράμματα ἀπὸ τὴν Κύπρον, σ. 172.

ΣΤΑΥΡΟΥ ΛΑΜΠΡΕΤΗ

Ἐλληνικὰ Περιοδικά: Ἐφημερίδες, σ. 60, 92, 124, 172, 217, 269.

ΣΤΥΡ. ΛΑΜΠΡΟΥ

Σελίδες ἐκ τῆς Ιστορίας τοῦ ὑπὸ Οὐγγαρίᾳ καὶ Αδστρίᾳ Μακεδονικοῦ Ελληνισμοῦ, σ. 206.

Δ. Σ. ΔΑΥΡΑΓΚΑ

Μία ἀνάμνησις, σ. 267.

ΜΕΛΙΠΩΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

Η ἀγάπη τοῦ Ποιητοῦ, σ. 10.

ΝΑΠΟΔΕΟΝΤΟΣ ΔΑΠΑΘΙΩΤΗ

Χιονοποιὸ Κονθεντόβη, σ. 38.

Ο Θρῦλος γὰρ τὰ ἔφιτα Μαργαριτάρια, σ. 213.

Φ. ΜΑΡΙΝΕΤΗ

Η μάχη τῆς Τριπολίτεως, σ. 54.

ΚΩΝΣΤ. ΜΑΚΡΗ

Ἀνέκδοτες Σελίδες, σ. 227.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Ν. ΜΑΝΙΚΗ

Στερνὸς ὑπνος, Σούρειο, σ. 24.

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΑΛΙΔΗ

Σκίτσα, σ. 35.

Αη Πανελλήνιος Καλλιτεχνικὴ Ἐκθεσις τοῦ Συνδέομον

Ἐλλήνων Καλλιτεχνῶν, σ. 29.

Θεατρικὲς μάσκες, σ. 269.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΙΧΑ

Γράμματα ἀπὸ τὸ Μόναχον, σ. 300.

ΕΚΤΟΡΟΣ ΜΠΕΡΑΙΟΣ

Τετάρτη συμφωνία (en si ♭), σ. 41.

ΜΟΥΣΙΚΟΥ

Ιούλιος Μασενέ, σ. 266.

ZAN MOREAS μετάφρ. Λ. ΠΑΛΑΜΑ

Ἴφηγένεια, σ. 254.

Μ. ΝΕΔΑ

Πεθαμένη Ζωή, σ. 24.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Γράμματα ἀπὸ τὸ χωριό, σ. 25, 58, 88, 122, 167, 215, 265.

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΔ μετάφρ. ΑΘ. ΜΙΧΑ

Ο Μεσσίας, σ. 292.

ΣΠΥΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Στροφές, σ. 118.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ιστορίες, σ. 257.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ

Η Αιγαίνη, σ. 275.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Γιὰ τὰ ὄντα πατάρα, σ. 293.

ΥΠΟΠΛΑΙΑΡΧΟΥ Ρ.

Τὸ πολεμικὸν ἀεροπλάνον, σ. 153.

ΑΕΩΝΙΑΔΑ ΡΑΖΕΑΟΥ

Η Γοργόνα, σ. 205.

Ε. ΡΟΣΤΑΝ

Συναρό δὲ Μπερζεράκη, σ. 190.

ΕΙΚ Ο Ν Ε Σ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

Ν. Γύζη: *Η Νίκη πλέονταν στον στρατόπεδον του πόλεμου*, σ. 274.

Ε. Π. Θωμοπούλου: *Το πλύνιμο των κάρρων*, σ. 69.

Τσιγγάνα, σ. 72.

Γέρο - ψωρᾶς, σ. 73.

Ναυπόνοιο, σ. 73.

Ε. Ιωαννίδη: *Ε. Βενιζέλος* σ. 279.

Α. Κορεβίνα: *Ελαιογραφία*, σ. 140.

Τοπλού, σ. 141.

Παύλου Μαθιωπόντον: *Η Κροταλά με το σκυλί*, σ. 130.
Το ξύπνημα, σ. 137.

Ι. Φ. Μιλέ: *Χωρική*, σ. 98.

Α. Ρούτεν: *2 σκήνας Ιουδώρας Ντέμαν*, σ. 14, 15.
Απόλλων σ. 66.

Προσωμή, σ. 226.

Ζ. Λ. Παπαντωνίου: *Γελοιογραφία*:

Μαρίνα Κοτοπόλη, σ. 233.

Μήτρος Μυράτ, σ. 235.

Ν. Παλαιγεωργίου, σ. 237.

Αλ. Γοριδῆς, σ. 239.

Ν. Κούρτελης, σ. 241.

Αθ. Μαρούνος, σ. 243.

Ν. Ροξάνη, σ. 245.

Β. Αργυρόπουλος, σ. 246.

Ν. Χαλκιόπουλος, σ. 249.

Α. Περιδῆς, σ. 251.

Ιω. Νάκος, σ. 253.

Ο. Φωκᾶ: *Αγγελόκαστρον*, σ. 4.

Φθινόπωρον, σ. 9.

Από τον Αρδηττόν, σ. 12.

Ποταμὸς Πρόχωβα, σ. 178.

Χιόνι, σ. 187.

Χιονισμένο, σ. 188.

Χιονισμένο γνάκι, σ. 189.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

Θεόφιλος Καϊδης, σ. 95.

Εμμαρονήλ *Αργυρόπουλος*, δ. πρώτος *Έλλην* δερπούρος,
σελ. 153.

Άγιον Νικέρ, σ. 174.

Κ. Τσικλητήρας, *Έλλην δικαιονόμης* εἰς *Στοκχόλμην*,
σελ. 212.

Έρρηκος Πουαναράς, σ. 219.

Άλικη Παπαζούστον, σ. 255.

Ιούλιος Μασσενέ, σ. 266.

Άλεξανδρος Καραμανλάκης, σ. 267.

ΠΟΙΚΙΛΑΙ

Πανελλήνιοι άγωνες εἰς τὸ στάδιον, σ. 18, 19, 21.

Η μόδα, σ. 31, 32, 63, 127.

Μὲ τὸ φεγγάρι, σ. 34.

3 εἰκόνες «Ελλήνων προσκόπων», σ. 43, 44, 45.

2 εἰκόνες τῶν συλλαλητηρίου τοῦ Ηρα-Πεδίου τῆς Κύπρου, σ. 46, 47.

3 εἰκόνες χορῶν τῆς «Τέχνης», σ. 48, 49.

Έκδροψὴ εἰς Μέγαρα, σ. 52.

Απὸ τὴν έσοδὴν τῶν ἀνθιστηρίων εἰς τὸ Ζάππειον, σ. 75.

3 εἰκόνες ἀπὸ τὴν παράστασιν τῶν Λραματινῶν συγγραφέων, σ. 80, 81.

Έκδροψὴ εἰς Λαύριον φυτητῶν, σ. 82.

Νικηταὶ τοῦ Πανελλ. Γυμναστ. Συλλόγου Αθηνῶν εἰς τὸν Παναγυπιακὸν ὁγκαῖς, σ. 84.

Η κυνία *Ιδα* Ρουμπεροτάνι εἰς τὸν ρόλον τῆς Ελένης τῆς Σπάρτης, σ. 85.

6 εἰκόνες ἀπὸ τὰ μεγάλα γυμνάσια τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ, σ. 107, 110, 111.

Ο θερισμός, σ. 114.

Τὸ δεμάτιασμα, σ. 115.

Η κυρία μὲ τὰς παμελίας: *Κυβέλη Αδριανοῦ*, σ. 145.

Αγνῆ Ροξάνη: (*Ο Κινηματογράφος* - Γλοῦ-Γλοῦ), σ. 146.

Ισοαρή: *Αθανάσιος Περιδῆς*, Μ. Μυράτ, Μαρίνα Κοτοπόλη, σ. 147.

«Αλενών», δερποπλάνον *Εμμανούη Αργυρόπουλον*, σ. 155.

«Διάδαλος», τὸ πρῶτον σχρατ. Ἐλλην. δερποπλάνον, σ. 155.

7 εἰκόνες ὑδροπλάνου τοῦ π. Καμπέρου, σ. 156, 157.

4 εἰκόνες ἀγώνων λευκόδοσμίας Ν. Φαΐήρου, σ. 196, 197.

Αγῶνες πολυμητηρίες Ν. Φαΐήρου, σ. 197.

4 εἰκόνες δερποπλάνου *Καραμάλακη*, σ. 198, 199, 200, 201.

Κυβέλη Αδριανοῦ: *Νόρα*, σ. 202.

Κυβέλη Αδριανοῦ: *Νόρα*, Π. Λεων: *Χέλμερ*, σ. 203.

Μ. Μυράτ: *Συναρό Μορίκα Κοτοπόλης*: *Ροξάνη*, σ. 207.

2 εἰκόνες σιαφίδικῆς ζωῆς τῶν Πατρῶν, σ. 260, 261.

Αντρόγραφον μηρύμετρον, σ. 268.

Τὸ ἀντιτορπιλικὸν «Ναυκρατόνα» εἰς τὰς δεξαμενὰς Πειραιῶν, σ. 283.

5 εἰκόνες ἀπὸ τὴν ἐπιστράτευσιν, σ. 284, 285, 287,

288, 289.

 «Οσο διαρκεῖ ἡ ἀνώμαλος πολιτικὴ πατάστασις, κρατοῦμεν εἰς τὰ Γραφεῖα μας τὰ τεύχη τῶν ἐν Τούρκηι συνδρομητῶν μας, ἐκείνων εἰς τὸν δρόπον, δὲν στέλλονται μὲ ξένα ταχυδρομεῖα διὰ νὰ τὰ σιείλωμεν πατόπιν δλα μαζί.»